

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 156

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan-
vekilleri İstanbul Milletvekili Ayşe Nur
Bahçekapılı, Kayseri Milletvekili Mustafa
Elitaş, Giresun Milletvekili Nurettin Canikli,
Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal ve
Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın;
Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde
Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi ile
Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in; Türkiye
Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün Bir
Maddesinin Değiştirmesi Hakkında İçtüzük
Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu

(2/242, 2/80)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/242 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4
- Genel Gerekçesi4
- Madde Gerekçeleri5

• 2/80 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı8
- Metni8
- Genel Gerekçesi8

• Alt Komisyon Raporu9

• Muhalefet Şerhi12

• Alt Komisyonun Kabul Ettiği Metin13

• Anayasa Komisyonu Raporu16

• Muhalefet Şerhleri24

• 2/242 Esas Numaralı Teklif Metni33

• Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin33

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifimiz ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Nurettin Canikli *Mustafa Elitaş* *Ayşe Nur Bahçekapılı*
Giresun Kayseri İstanbul
AK PARTİ Grup Başkan V. AK PARTİ Grup Başkan V. AK PARTİ Grup Başkan V.

Ahmet Aydın *Mahir Ünal*
Adıyaman Kahramanmaraş
AK PARTİ Grup Başkan V. AK PARTİ Grup Başkan V.

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/242)	
ESAS	Anayasa Komisyonu
TALİ	

GENEL GEREKÇE

Anayasamızın 95'inci maddesinin l'inci fıkrası, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin çalışmalarını kendi yaptığı İçtüzük hükümlerine göre yürüteceğini ve 88 inci maddesinin 2 nci fıkrası da, kanun tasarı ve tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görüşülme usul ve esaslarının içtüzükle belirleneceğini hükme bağlayarak, bu hükümler uyarınca TBMM İçtüzüğünü adeta meclisimizin anayasası olarak öngörmüştür.

Halen yürürlükte bulunan içtüzük, 5 Mart 1973 tarihinde TBMM tarafından kabul edilmiş ve 1 Eylül 1973 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 38 yıllık bu süreçte oluşan ihtiyaçlar çerçevesinde, çeşitli maddelerde bugüne kadar birçok değişiklikler yapılmıştır. Bununla birlikte, her dönemde farklılaşan ihtiyaçlara cevap verebilmek adına, daha etkin, verimli ve sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmak amacıyla, dün olduğu gibi bugün de içtüzükte yeni düzenlemelere gidilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Yeni yüzyılda dünya hızla değişmekte, yeni teknolojik gelişmeler yaşanmakta ve buna paralel olarak da ihtiyaçlar değişmektedir. Hazırlanan bu teklifle; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin hem kurumsal hem de işlevsel anlamda yeni gelişmelerden faydalanabilmesi ve bilgi ve dokümanların mevcut teknolojik imkânlarla daha hızlı ve güvenli bir şekilde milletvekillerine ulaştırılarak zaman israfının önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Bu teklifle; milletvekillerinin yasama faaliyetlerindeki konuşma süreleri ve denetim yolları ile ilgili herhangi bir değişiklik getirilmemiştir. Yasama faaliyetleri, toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmek üzere gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetlerin kanunlaşması aşamasında da, toplumun temsilcileri olan milletvekillerinin görüş ve önerileri ile katkı sağlamasının önemi göz ardı edilmemiştir.

Teklif; madde gerekçelerinde de açıkça belirtildiği gibi, bakanlıkların yeniden yapılandırılması nedeniyle, ihtisas komisyonlarının da buna paralel olarak düzenlenmesini amaçlamıştır.

Diğer taraftan, İçtüzükte açıkça belirtilmeyen hususların teamüllerle yürütülmesi de, uygulamada bazı aksaklıklara ve tartışmalara yol açabilmektedir. Teklif; Meclis faaliyetlerinin bu türden sebeplerle aksamasına yer vermeyecek şekilde, daha rasyonel, sağlıklı ve verimli bir çalışma ortamı oluşturmada kısmi de olsa iyileştirme sağlamak amacı ile düzenlenmiştir.

Türkiye'nin, içtüzük başta olmak üzere, bir yasama reformu ihtiyacı ile karşı karşıya olduğu kesin bir gerçektir. Sunulan teklifimiz, yukarıda da belirtildiği üzere, kısmi bir iyileştirme ve rasyonelleştirme amacına dönüktür. Yasama organında yoğun biçimde görünürlük kazanan egemenlik enerjisinin; demokratik muhalefet hakkına saygılı ve zaman savurganlığına yer vermeyecek özende kullanımı, çağdaş parlamentarizmin temel hedeflerindendir. Değişiklik, bu hedefe özgülenmiş ve fakat yeterlilik ölçüsünün gerisinde kalan bir girişim olarak değerlendirilmelidir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Danışma Kurulu oybirliği ile bir konu üzerinde tespit ve teklifte bulunur veya görüş bildirirse, siyasi parti gruplarının görüş birliği içinde olduğu bu öneri üzerinde görüşme yapılmayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Danışma Kurulunun oybirliğiyle karar alamadığı ve siyasi parti gruplarının önerilerini ayrı ayrı Genel Kurul'a getirdikleri durumlarda ise; zamanın daha etkili ve verimli kullanılarak uzun ve gereksiz polemiklere girilmemesi ve bir an önce ana gündeme geçilebilmesi için, öneriyi veren gruplardan sadece birer milletvekilinin en fazla beş dakika süreyle önerilerinin gerekçesini açıklayabilecekleri öngörülmektedir.

Böylece mevcut uygulamayla her bir grup önerisi için lehte ve aleyhte olmak üzere ikişer parlamente onar dakika süreyle konuşma hakkı tanıyan içtüzük hükmünde bir düzenlemeye gidilmektedir.

Bu düzenlemeyle, İçtüzüğün diğer maddelerine ve teamüllerine göre yürütülen grup önerileri üzerindeki görüşmelerin belirli bir hüküm altına alınması amaçlanmıştır.

Madde 2- Son yapılan düzenlemelerle bazı yeni bakanlıkların kurulmasına ve kimi bakanlıkların da isimlerinin değiştirilmesine paralel olarak TBMM İhtisas Komisyonlarının, görev alanları doğrultusunda, isimlerinde de düzeltme yapma ihtiyacı doğmuştur.

Madde 3- Komisyon toplantılarına, üye olmasalar bile bütün milletvekillerinin katılabildikleri dikkate alındığında komisyon çalışmaları esnasında söz almada öncelik sıralarının belirlenmesinin bir zaruret olduğu açıkça görülecektir. Yapılan bu düzenlemeyle, bazı zaman komisyonun asli üyesinin söz almasında ortaya çıkan sıkıntıların önüne geçilmesi öngörülmektedir.

Madde 4- İttüzüğün 31 inci maddesi komisyon üyeleri dışındaki kişilerin değışiklik önergesi veremeyeceklerini hüküm altına almakla birlikte verilecek değışiklik önergelerinin sayısı ile ilgili bir sınırlamayı içermemektedir. Herhangi bir madde üzerinde gerçekten değışiklik yapmak isteyen milletvekili tek önerge ile maddeyi istediğı gibi yazarak talebini karşılayabilecekken daha fazla sayıda önerge verme isteğinde bulunması bir hakkın suiistimali anlamına gelebilmektedir. Dolayısıyla bu gibi mahzurların önüne geçip komisyon faaliyetlerinin daha verimli ve etkili sürdürülebilmesi için söz konusu değışikliğin zorunlu olduğu düşünülmektedir.

Madde 5- İttüzükte belirlenen süre içerisinde komisyonda gündeme alınmayan tasarı ve tekliflerin, hükümetin ve teklif sahibinin gündeme alınması ile ilgili talebi bugüne kadar teamüller çerçevesinde yürütölmekteyken, bu değışiklikle doğrudan gündeme alma önerisinin haftanın ilk günü yapılması zorunluluğı getirilerek, mevcut uygulanan teamül İttüzük hükmü haline getirilmiştir.

Madde 6- İttüzüğün mevcut 52 nci maddesi, acele hallerde, gündemde değışiklik isteme yetkisini sadece hükümete ve esas komisyona vermektedir. Bu itibarla, maddeye göre, bir kanun tasarısı veya teklifinin bekleme süresi geçmeden gündeme alınması, kanun tasarısı veya teklifleri ve sair komisyon raporları hakkında öncelik kararı alınması ile kanun tasarısı ve tekliflerinin birinci ve ikinci görüşmesi arasındaki bekleme süresinin kaldırılmasının ve gündeme alınıp görüşmelerinin yapılmasının doğrudan doğruya Genel Kurul'dan istenmesi yönündeki teklifleri ancak hükümet ve esas komisyon verebilir. Yapılan değışiklikle, zaten mevcut olan bu İttüzük hükmünün uygulanabilir hale getirilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 7- Bu düzenlemeyle, TBMM Genel Kurulu'nun 15:00-19:00 saatleri arasında olan çalışma süresi 14:00-20:00 şeklinde düzenlenerek, yasama ve denetim faaliyetlerine daha fazla zaman ayrılması öngörülmektedir.

Madde 8- 59 uncu maddenin birinci fıkrasına göre gündem dışı konuşma yapan, milletvekillerine hükümetin cevap verebileceğı belirtilmekte ancak herhangi bir süre sınırlaması getirilmemekte ve genel hükümler uygulanmaktadır. Bu düzenlemeyle, hükümetin gündem dışı konuşmalara ancak on dakika süreyle cevap verebileceğı hüküm altına alınmak suretiyle zamanın verimli kullanılmasının temini amaçlanmıştır.

Madde 9- Yerinden pek kısa bir söz hakkı isteyen ve bununla görüşölen konuyla ilgisi olmayan ve acil ve/veya önemli konuları dile getirmek amacını güden kaç milletvekiline ne kadar süreyle söz verileceğı mevcut düzenlemede belirsiz olup Başkanın takdirine bırakıldığından, bir birleşim içerisinde defalarca aynı konuların değışik milletvekillerince ifade edilmesi şeklinde kullanılan bu konuşma hakkının zaman israfını netice verdiği düşünülmüştür.

Söz konusu değışiklikle, İttüzüğün 60 ıncı maddesine dayanılarak, bir birleşim içerisinde istenen kısa söz taleplerine kişi başına ve toplamda düşecek süreler bakımından üst limit getirilmesi öngörülmektedir.

Madde 10- İttüzük 63 üncü maddenin birinci fıkrası, usul ile ilgi konuların diğeri işlerden önce konuşulacağını belirtmekle birlikte müzakere açılıp açılmayacağı konusunda bir netlik taşımamaktadır. Fıkraya eklenen cümleyle, bu yoldaki istemin işleme alınması halinde bir müzakerenin açılması hükmüne bağlanmaktadır.

Diğeri taraftan, usulle ilgili tartışmaların gereğinden fazla uzamasına yer vermeyip bir an önce ana gündem maddelerine dönebilmek amacıyla da konuşmacıların sayılarında ve konuşma sürelerinde de düzenlemeye gidilmesi amaçlanmaktadır.

Madde 11- Milli iradenin temsil edildiği en yüce makam olan parlamentomuzda ne yazık ki zaman zaman çalışma düzenini ve huzuru bozucu müessif olaylar meydana gelebilmektedir. Bu nedenle, 65 inci madde değiştirilmek suretiyle, milletvekilleri tarafından gerçekleştirilen ve meclisimizin ciddiyet ve mehabetiyle uyuşmayan bu türden hareketlerin önüne geçebilmek için maddenin kapsamı genişletilmekte, çalışma düzeni ve huzurunu bozucu döviz, pankart ve materyallerin Genel Kurul’a getirilemeyeceği hükme bağlanmaktadır.

Madde 12- Kanun tasarı veya teklifleri üzerinde verilen değişiklik önergelerinin hem verilmiş hem de aykırılık sırasına göre okunması Genel Kurul çalışmalarında zaman israfına neden olduğundan, önergelerin sadece aykırılık sırasına göre okunup işleme alınması öngörülmektedir.

Madde 13- Mevcut düzenlemeye göre, denetim konularının görüşülmesi için tayin edilen belirli bir gün ve süre bulunmamaktadır. Bu düzenlemeyle, denetim konularından biri olan sözlü soru önergelerinin görüşme gününün tespiti yine Danışma Kurulu Kararına bırakılmakla birlikte, sürenin en çok iki saat olabileceği hükmünde kısıtlamaya gidilmeden, Genel Kurul’un kabulü halinde, sözlü soruların aynı günde görüşülmesi imkanı getirilmektedir.

Madde 14- Yapılan düzenlemeyle genel görüşme önergelerinin Genel Kurul’da okunması işleminden vazgeçilmekte bunun yerine verilen önerge ve özetinin bastırılarak milletvekillerine ve hükümete bildirilmesi esası getirilmektedir. Böylelikle önergelerin Genel Kurul’da okunmasından kaynaklanan zaman israfının önüne geçilmesi ve basılı hale getirilen önergelerin içeriklerinden milletvekillerinin daha iyi, eksiksiz ve erken haberdar olmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 15- Yapılan düzenlemeyle araştırma önergelerinin Genel Kurul’da okunması işleminden vazgeçilmekte bunun yerine verilen önerge özetinin bastırılarak milletvekillerine ulaştırılması esası getirilmektedir. Böylelikle; Genel Kurul’da okunmayı beklediğinden gündeme giremeyen çok sayıda önergenin bir an önce gündeme girmesi ve yığılmaların engellenmesi, önergelerin Genel Kurul’da tek tek okunmasından kaynaklanan zaman israfının önüne geçilmesi ve de basılı hale getirilen önergelerin içeriklerinden milletvekillerinin daha iyi, eksiksiz ve erken haberdar olmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Madde 16- Bu düzenlemeyle; Genel Kurul’da yasama çalışmalarını yürütecek sayısal çoğunluk ve siyasi parti grupları arasında da mutabakat ve yeterli çoğunluk olmasına rağmen, herhangi bir milletvekilinin çalışmaları aksatmak gayesi ile sık sık karar yeter sayısı istemesinin önüne geçilmesi öngörülmektedir.

Böylelikle, karar yeter sayısı arama işleminin, Genel Kurul’da sayısal eksiklik olduğunu düşünen on beş milletvekilinin istemleri neticesinde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

Madde 17- Teklifte değiştirilen İçtüzüğün 65 inci maddesindeki düzenlemeye paralellik sağlamak amacıyla İçtüzüğün 160 ıncı maddesinde belirtilen kınama cezası gerektiren durumların kapsamı genişletilmekte, Genel Kurul’a, çalışma düzeni ve huzurunu bozucu döviz, pankart ve materyallerin getirilmesi halinde verilecek müeyyidelerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Madde 18- Yürürlük maddesidir.

Madde 19- Yürütme maddesidir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

23. Dönemde TBMM Başkanlığına verilmiş bulunan 2/138 Esas Numaralı Kanun Teklifimi yeniliyorum.

Saygılarımla arz ederim.

Kamer Genç
Tunceli

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki İçtüzük Teklifi, gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Kamer Genç
Tunceli

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/80)	
ESAS	Anayasa Komisyonu
TALİ	-----

TUNCELİ MİLLETVEKİLİ KAMER GENÇ'İN TEKLİFİ (2/80)

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜ'NÜN BİR MADDESİNİN
DEĞİŞTİRMESİ HAKKINDA İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- İçtüzüğün 87. maddesinin ikinci fıkrasının sonundaki “Ancak, tasarı veya teklifin görüşülmesine başlandıktan sonra verilecek değişiklik önergelerinde en az beş milletvekilinin imzası bulunmadıkça önerge işleme konulmaz” cümlesi fıkra metninden çıkarılmıştır.

MADDE 2- Bu İçtüzük hükümleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu İçtüzük hükümleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

GENEL GEREKÇE

T.B.M. Meclisinin en önemli görevi Yasa yapmaktır. Yasaları yapacak olan da Milletvekilleridir. Milletvekilleri bir parti içinde seçildikleri gibi bağımsız da seçilmektedir. Milletvekillerinin Yasa yapmasına katkıda bulunmasında en önemli araç da önergelerdir. Beş Milletvekili olmadan önerge işleme konulmadığı takdirde milletvekilinin yasama faaliyetine katılması engellenmektedir. Bu hal Anayasaya aykırıdır.

Alt Komisyon Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

18/1/2012

ANAYASA KOMİSYONU BAŞKANLIĞINA

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ayşenur Bahçekapılı, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/242) ile Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında İçtüzük Teklifinin (2/80) bir Alt Komisyonunda değerlendirilmesi Anayasa Komisyonunun 19/1/2012 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Alt Komisyon Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman, Aydın Milletvekili Semiha Öyüş, Sivas Milletvekili Hilmi Bilgin, İstanbul Milletvekili Ali Özgündüz ve Isparta Milletvekili Nevzat Korkmaz'dan oluşmuş ve Başkanlığına Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ı seçerek çalışmalarını tamamlamıştır.

MHP'li üyemiz, İçtüzük Teklifinin görüşmeleri sırasında geneli üzerindeki görüşlerini ifade etmiş, ekte yazılı olarak sunduğu gerekçelerle toplantının bundan sonraki bölümüne katılmayacağını söyleyerek toplantıdan ayrılmıştır. Komisyonumuzun CHP'li üyesi 23 üncü dönemde TBMM İçtüzük Uzlaşma Komisyonunca hazırlanan taslağın değerlendirilmesinin üst komisyona sunulmasını önermiştir. Teklifin geneli üzerindeki görüşmelerden sonra maddeleri görüşülmüştür.

Teklifin 1 inci maddesinin görüşülmesinde CHP'li üyemiz siyasi parti grup önerileri üzerindeki konuşmaların beş dakika ile sınırlandırılmasını ve bir milletvekilinin konuşmasını uygun bulmadıklarını, diğer parti gruplarının da öneri hakkında görüş bildirmesine imkan sağlanması gerektiğini söyleyerek düzenlemeye karşı çıkmıştır. Madde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 2 nci maddesinin görüşülmesinde Anayasa Komisyonundan sonraki komisyonların alfabetik şekilde sıralanması, dokuzuncu bentten “Ekonomi, Kalkınma, Mali işler” ibarelerinin çıkarılması, Plan ve Bütçe Komisyonu ibaresinin başına “Ekonomi ,Kalkınma” ibarelerinin eklenmesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. CHP'li üyemiz Çevre ve Orman Komisyonunun ayrı bir komisyon olarak yapılandırılması şeklinde karşı görüşünü belirtmiştir. Madde, yapılan değişiklik çerçevesinde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 3 üncü maddesinin görüşülmesinde “temsilcileri” ibaresi “temsilci” şeklinde değiştirilmiştir. Hükümeti toplantılarda bir kişi temsil etmektedir. Madde bu değişiklik çerçevesinde Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin 4 üncü maddesinin görüşülmesinde, komisyon üyelerinin her madde için ancak bir değişiklik önergesi vermesinin, milletvekillerinin Anayasadan kaynaklanan yasama görevinin engellenmesi anlamı taşıyacağı gerekçesiyle CHP'li üyemiz düzenlemeye karşı çıkmıştır. 4 üncü madde, metnindeki ikinci ve üçüncü cümlelerin yeri değiştirilerek Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 5 inci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin “Genel Kurulda bekletilme ve acil hallerde görüşme” kenar başlıklı 6 ncı maddesi metinden çıkarılmış ve diğer madde numaraları teselsül ettirilmiştir.

Teklifin, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma saatlerini düzenleyen 7 nci maddesi 6 ncı madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin Hükümetin gündem dışı konuşmalara vereceği cevabı 10 dakika ile sınırlayan 8 inci maddesi, 7 nci madde olarak Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir. CHP’li üyemiz bu sürenin beş dakika ile sınırlanması gerektiği görüşü ile düzenlemeye karşı çıkmıştır.

Teklifin 9 uncu maddesi 8 inci madde olarak görüşülmüş, CHP’li üyemiz bu konuda süre sınırlaması yapılmaması gerektiğini, on dakikanın yetersiz olduğunu, Başkana takdir hakkı verilmesinin doğru olacağı görüşünü belirtmiştir. Ancak diğer üyelerimiz mevcut uygulamanın hüküm altına alındığını söylemişlerdir. Madde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 10 uncu maddesi 9 uncu madde olarak görüşülmüş, CHP’li üyemiz usule ilişkin istemlerin işleme alınmasının Başkanın inisiyatifine bırakılmasına karşı çıkmış, Başkanın tutumu hakkında Genel Kurulun karar vermesi yönünde değişiklik yapılmasını önermiştir. Usul tartışması istendiği durumlarda kademeli düzenleme getiren öneri Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Bu düzenlemeye göre; usul hakkında bir görüşme açılması istemi halinde, Başkanın usul hakkında bir görüşme açabileceği hususu açıkça düzenlenmiş, Başkanın görüşme açmama tutumuna karşı istem sahibinin direnmesi halinde, Genel Kurulca bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla karar verileceği öngörülmüştür. Madde bu değişiklik çerçevesinde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 11 inci maddesi 10 uncu madde olarak görüşülmüş; “ huzur bozucu” ibaresinin -soyut bir ibare olması- nedeniyle metinden çıkarılması kabul edilmiştir. CHP’li üyemiz döviz, pankart, materyal konusunun çıkarılması gerektiğini belirtmiş, “bu türden hareketlerde bulunmak” ibaresinin muğlak olduğunu, takdire bırakıldığını ve bunun yanlış olduğunu söyleyerek düzenlemeye karşı çıkmıştır. Madde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 12 nci maddesi 11 inci madde olarak görüşülmüş; mevcut uygulamanın düzenleme haline getirildiğini, önergelerin iki kere okunmasının önüne geçilmesinin amaçlandığını üyelerimiz ifade etmişlerdir. CHP’li üyemiz burada 2/80 esas no’lu Teklifteki düzenleme doğrultusunda, görüşmeler başladıktan sonrada tek imza ile önerge verme imkanının getirilmesi gerektiğini söylemiştir. Madde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 13 üncü maddesi 12 nci madde olarak görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Teklifin 14 üncü maddesi 13 üncü madde olarak görüşülmüştür. Metinden “bastırılarak” ibaresi çıkarılmıştır. Üyelere dağıtımın farklı yolları (elektronik vs.) olabileceği düşüncesiyle bu değişiklik yapılmıştır. CHP’li üyemiz okuma konusunun çıkarılmasına karşı çıkmış; mutlaka okunması gerektiğini, toplumu ilgilendiren çok önemli konulardaki genel görüşme önergelerinin okunmasının Türkiye Büyük Millet Meclisinin en önemli görevlerinden biri olduğunu söylemiştir.

Teklifin 15 inci maddesi 14 üncü madde olarak görüşülmüş; CHP’li üyemiz 13 üncü maddedeki gerekçelerle düzenlemeye karşı çıkmıştır. Bu madde “bastırılarak” ibaresi çıkarılıp “üyelere” ibaresi eklenmek suretiyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin 16 ncı maddesi 15 inci madde olarak görüşülmüş, CHP’li üyemiz Anayasa gereği karar yeter sayısının TBMM üye tam sayısının dörtte birinin bir fazlasından az olamayacağını, bu nedenle karar yeter sayısı istemeye yönelik sınırlamanın yanlış olacağını söylemiş ve düzenlemeye muhalif kalmıştır. Madde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Teklifin 17 nci maddesi 16 ncı madde olarak görüşülmüş, 10 uncu maddedeki gerekçelerle “huzur bozucu” ibaresi çıkarılarak madde Komisyonumuzca oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Kınama cezasının kapsamının genişletilmesine CHP’li üyemiz karşı çıkmış, ağır bir yaptırım olduğunu ifade etmiştir.

Teklifin yürürlüğü düzenleyen 18 inci maddesi 17, yürütmeyi düzenleyen 19 uncu maddesi 18 inci madde olarak Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Teklifin tümü redaksiyon çerçevesinde gözden geçirilmiştir.

Raporumuz Anayasa Komisyonu Başkanlığına saygı ile sunulur.

Başkan
Yahya Akman
Şanlıurfa

Üye
Semiha Öyüş
Aydın

Üye
Hilmi Bilgin
Sivas

Üye
Ali Özgündüz
İstanbul
(Tümüne muhalifim)

Üye
Nevzat Korkmaz
Isparta
(Ekte sunduğum yazılı gerekçede
belirttiğim hususlar dolayısıyla
toplantıdan ayrılıyorum)

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM'nin iç işleyişinin usul ve esaslarını düzenleyen TBMM İçtüzüğü, Meclisin Anayasasıdır. Kimi Anayasa hukukçularına göre İçtüzük “sessiz Anayasadır”. Sadece bir parti grubunu değil, tüm siyasal partileri ve tüm milletvekillerini doğrudan ilgilendiren bir hukuk metnidir. Bundan dolayı daha önce yapılan değişiklikler gibi “uzlaşma” ile değiştirilmesi yoluna gidilmelidir.

23. Yasama döneminde TBMM Başkanı tarafından, uzlaşma ile düzenlenmesi gereken dört konu başlığı için tüm siyasal partilerden uzlaşma komisyonlarına temsilci verilmesi istenmiştir. Bunun konu başlıklarından biriside TBMM İçtüzüğüdür. Meclis Başkanının çağrısı üzerine her grup birer kişi olmak üzere komisyona üye vermiş, uzlaşma komisyonu altı ay süre ile çalışmasını sürdürmüş, üç ülke parlamentolarında ortak çalışmalar yapmış ve yeni bir İçtüzük çalışması ortaya koymuştur. İçtüzük taslağı grup başkanlıklarına sunulmuş ancak hemen akabinde yaşanan Anayasa değişikliği süreci ve genel seçimler dolayısıyla İçtüzük değişikliği gerçekleştirilememiştir.

Parlamentoların iki önemli işlevi vardır: Yasama ve Denetim. Süratli ve kaliteli bir yasama kadar, hızlı işleyen, etkin bir denetim mekanizmasının kurulması da son derece önemlidir. Demokrasilerde iktidar kadar, belki de ondan daha fazla önem arz eden muhalefetin, kendisini kolay ifade edebilen, karar alma süreçlerine katılan ve hükümeti denetleyen mekanizmalara kavuşturulması gerekmektedir.

23. Dönemde dört parti temsilcisi tarafından hazırlanan İçtüzük Taslağı ortada iken muhalefetin genel kuruldaki imkanlarını kısıtlayan, sesini kısımaya yönelik ve taslaktan sadece çoğunluk partisi için avantaj sağlayacak önerileri “cimbız ile çekip alarak” metne yerleştiren bir zihniyetin “ileri demokrasi” anlayışından söz edilmesi mümkün değildir. Alt komisyonun AKP’li başkan ve üyelerine tüm grupları ilgilendiren uzlaşma komisyonu tarafından hazırlanan taslak metne destek verilmesini, müzakerelerin ve İçtüzük değişikliği çalışmasının taslak metin üzerinden yürütülmesi önerisinde bulunulmuştur. Kendileri beş AKP grup başkanvekilince imzalanan metnin üzerinden müzakere edeceklerini beyan etmişlerdir. Sadece muhalefet partileri aleyhine yapılması düşünülen metne MHP olarak destek ve katkı verilemeyeceği belirtilerek toplantıdan ayrılmıştır.

Diğer yasa tasarısı ve tekliflerinden farklı olan İçtüzük değişikliğini tüm partilerin katkıları alınarak uzlaşma içerisinde yapılması demokratik hukuk devletinin en önemli kabullerinden birisidir ve bu anlayış sonuna kadar muhafaza edilmelidir.

Nevzat Korkmaz

MHP Isparta Milletvekili

ALT KOMİSYONUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5/3/1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İçtüzükte Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hallerde, Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse, Meclis Başkanı veya siyasi parti grupları ayrı ayrı, istemlerini doğrudan Genel Kurula sunabilirler. Bu durumda istemin oylanması ilk birleşimin gündemindeki Başkanlığın sunuşlarında yer alır. Danışma Kurulu önerileri üzerinde görüşme yapılmaz. Grup önerisinde ise öneriyi veren gruptan bir milletvekili beş dakikayı geçmemek üzere önerinin gerekçesini açıklayabilir. Danışma Kurulu ve grup önerileri konusunda Genel Kurulda işaret oyuyla karar verilir.”

MADDE 2- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 20 – Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır:

1. Anayasa Komisyonu
2. Adalet Komisyonu
3. Aile ve Sosyal Politikalar Komisyonu
4. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
5. Bilim, Sanayi, Teknoloji ve Enerji Komisyonu
6. Çalışma, Sosyal Güvenlik ve Sağlık Komisyonu
7. Çevre, Şehircilik, Orman ve Ulaştırma Komisyonu
8. Dışişleri Komisyonu
9. Dilekçe Komisyonu
10. Ekonomi, Kalkınma Plan ve Bütçe Komisyonu
11. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Komisyonu
12. Gümrük ve Ticaret Komisyonu
13. İçişleri Komisyonu
14. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
15. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
16. Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu
17. Milli Eğitim, Kültür, Turizm, Gençlik ve Spor Komisyonu
18. Millî Savunma Komisyonu

(10) ve (16) numaralı bentlerdeki komisyonlar hariç, komisyonların her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenir.

Komisyonlar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadardır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder.”

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 29- Komisyonlarda söz almada öncelik komisyon üyelerinindir. Söz, istem sırasına göre verilir. Komisyon Başkanı ve Hükümet temsilcisi söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağırılmış uzmanlara Komisyon Başkanı gerekli gördüğü zaman söz verebilir.”

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 31 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri söz alabilirler. Komisyon üyeleri, her madde için ancak birer değişiklik önergesi verebilir. Komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önermeleri veremez ve oy kullanamaz.”

MADDE 5- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 37 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu sürenin bitiminde, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamenin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını Hükümet veya teklif sahipleri isteyebilirler. Bu istemler üzerine komisyon, hükümet ve teklif sahibi beşer dakikayı geçmemek üzere söz alabilir. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir. Bu istemler, her haftanın ilk çalışma günü bir tane olmak üzere, Başkanlığın sunuşlarından sonra okunur.”

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 54 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “saat 15.00’ten 19.00’a” ibaresi “saat 14.00’ten 20.00’ye” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hükümet bu konuşmalara on dakikayı geçmemek üzere cevap verebilir.”

MADDE 8- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 60 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Başkan, görüşülen gündemle ilgisi olmayan acil bir konu hakkında pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyelere, bir birleşimde toplam süresi on dakikayı geçmemek üzere, yerinden birer dakika konuşma izni verebilir.”

MADDE 9- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 63 üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait konular, diğer işlerden önce konuşulur. Bu yolda bir istemde bulunulursa, Başkan usul hakkında bir görüşme açabilir. Başkanın görüşme açmama tutumuna karşı istem sahibi direnirse, Genel Kurul bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla karar verir.”

“Usul hakkındaki görüşmede beşer dakikayı geçmemek üzere lehte ve aleyhte birer kişiye söz verilir.”

MADDE 10- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 65 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 65- “Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyatla uğraşmak, döviz ve pankart getirmek ve çalışma düzenini bozucu herhangi bir materyali genel kurul salonunda bulundurmak ve bu türden hareketlerde bulunmak yasaktır.”

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 87 nci maddesinin sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Değişiklik önermeleri, aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur. Beşten fazla imzalı önermelerde ilk beş imza okunur, önerge tutanağa eklenir.”

MADDE 12- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 98 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Sözlü soruların cevaplandırılması için; Anayasa, kanun ve İçtüzük gereği zorunluluklar hariç olmak üzere, haftada iki saatten az olmamak şartıyla, Danışma Kurulu önerisi ve Genel Kurulun onayıyla belirli bir gün ayrılabilir.”

MADDE 13- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 102 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Genel görüşme açılması, Hükümet, siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kâğıtlar listesine alınır, verilen önergenin metni beş yüz kelimedenden fazla ise istek sahibinin bu kelime sayısını geçmemek üzere verecekleri özet üyelerle dağıtılır ve Hükümete bildirilir. Genel Kurulda ayrıca okuma yapılmaz.”

MADDE 14- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“Önergenin kısa özeti üyelere dağıtılır. Ayrıca; Genel Kurulda okuma yapılmaz.”

MADDE 15- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 146 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

“İşaretle oylamalarda karar yeter sayısının mevcut olup olmadığının tespiti, en az onbeş milletvekilinin ayağa kalkması veya yazılı istemde bulunulması halinde yerine getirilir.”

MADDE 16- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 160 ıncı maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

“6. Genel Kurula çalışma düzenini bozucu döviz, pankart ve materyal getirmek.”

MADDE 17- Bu İçtüzüğün;

a) 2 nci maddesi 12/7/2013,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde,
yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Anayasa Komisyonu

30/1/2012

Esas No: 2/242, 2/80

Karar No: 4

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlıkça 4 Ocak 2012 tarihinde esas olarak Anayasa Komisyonuna havale edilen Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ayşenur Bahçekapılı, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın'ın; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Yapılmasına Dair İçtüzük Teklifi (2/242) ile 1 Ekim 2011 tarihinde havale edilen, Tunceli Milletvekili Kamber Genç'in; Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında İçtüzük Teklifi (2/80), Komisyonumuzun 19 ve 26 Ocak 2012 tarihli toplantılarında görüşülmüştür.

19 Ocak 2012 tarihli toplantımıza Türkiye Büyük Millet Meclisi Yasama ve Denetim Hizmetleri Genel Sekreter Yardımcısı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkilileri katılmışlardır.

2/242 no'lu İçtüzük Teklifi ile,

- Danışma Kurulunun oybirliği ile karar alamadığı ve siyasi partilerin grup önerilerini ayrı ayrı Genel Kurula getirdikleri zaman öneriyi veren gruplardan sadece birer milletvekilinin en fazla beş dakika süreyle gerekçelerini açıklayabileceği,

- Yeni bakanlıkların kurulması ya da isimlerinin değiştirilmesi nedeniyle TBMM ihtisas komisyonlarının bu çerçevede yeniden düzenlenmesi,

- Komisyonlarda söz almada önceliğin komisyon üyelerine ait olduğu,

- Komisyon üyelerinin komisyon görüşmelerinde vereceği önerge sayısının birle sınırlanması,

- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünün 37 nci maddesi uyarınca doğrudan gündeme alınmayla ilgili istemlerin haftanın ilk çalışma günü bir tane olmak üzere okunması,

- Acil hallerde kırksekiz saat geçmeden görüşülmesinin Hükümet veya esas komisyon tarafından istenmesi halinde, Genel Kurulca işaret oyu ile karar verilmesi,

- TBMM Genel Kurulunun 15.00-19.00 saatleri yerine 14.00-20.00 saatleri arasında çalışması,

- Gündem dışı konuşmaya Hükümetin vereceği cevabın on dakika ile sınırlanması,

- Bir birleşim içerisinde istenen ve gündemle ilgisi olmayan acil bir konu hakkında pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyelere verilecek sürenin toplam on dakika olmak üzere birer dakika ile sınırlanması,

- Usul hakkındaki konuşma talebinin işleme alınması halinde usul hakkında bir görüşme açılması ve bu görüşmede beşer dakikayı geçmemek üzere lehte ve aleyhte en fazla birer kişiye söz verilmesi,

- Genel Kurula döviz ve pankart getirilmesi, huzuru bozucu herhangi bir materyalin Genel Kurul salonunda bulundurulmasının yasaklanması,

- Değişiklik önergelerinin aykırılık sırasına göre okunup işleme konulması,

- Sözlü soruların cevaplandırılması için Anayasa, kanun ve İçtüzük gereği zorunluluklar hariç olmak üzere haftada iki saatten az olmamak kaydıyla, Danışma Kurulu önerisi ve Genel Kurulun onayıyla belirli bir günün ayrılması,

- Genel görüşme önergelerinin, Genel Kurulda okunması yerine, önerge ve özetinin bastırılarak milletvekillerine ve hükümete bildirilmesi,

-Araştırma önergelerinin Genel Kurulda okunması işleminden vazgeçilerek, verilen önerge özetinin bastırılarak milletvekillerine ulaştırılması,

- İşaretle oylamalarda karar yeter sayısının mevcut olup olmadığının en az onbeş milletvekilinin ayağa kalkması veya yazılı istemde bulunması halinde yerine getirilmesi,

- Kınama cezasının kapsamının görüşmelerde genel düzenle ilgili 65 inci madde çerçevesinde genişletilmesi,

Öngörülmektedir.

2/80 esas no'lu İçtüzük Teklifi ise;

TBMM İçtüzüğü'nün 87 nci maddesinin ikinci fıkrasının sonundaki "ancak tasarı veya teklifin görüşülmesine başlandıktan sonra verilecek değişiklik önergelerinde en az beş milletvekilinin imzası bulunmadıkça önerge işleme konulamaz." cümlesinin metinden çıkarılmasını içermektedir. Bu Teklifin amacı, görüşmeler başladıktan sonra, bağımsız milletvekillerinin tek imza ile önerge verebilmesinin sağlanmasıdır.

Komisyonumuz; her iki Teklifin birleştirilerek görüşülmesini ve görüşmelerin 2/242 esas no'lu Teklif üzerinden sürdürülmesini kararlaştırmıştır.

Komisyon Başkanı Prof. Dr. Burhan Kuzu toplantıyı açış konuşmasında İçtüzük Teklifini özetlemiş; yeni kurulan bakanlıklara paralel şekilde komisyonların yeniden düzenlendiğini, komisyon üyelerine toplantılarda söz almada öncelik tanındığını, önerge verme hakkına -kötüye kullanmalara tedbir olarak- sınırlama getirildiğini, zaman kaybını gidermeye yönelik hükümler içerdiğini, Genel Kurulda teamülen uygulanan bazı hususların kural haline getirildiğini, pankart, döviz, huzur bozucu materyalin Genel Kurula sokulmasının önlenmesinin amaçlandığını söylemiştir. Tunceli Milletvekili Kamer Genç'in Teklifinin TBMM Genel Kurulunda görüşmeler başladıktan sonra tek imza ile önerge verilebilmesini içerdiğini ifade etmiştir.

2/80 esas no'lu Teklif sahibi Kamer Genç; Teklif ile ilgili olarak bağımsız milletvekillerine önerge verme hakkının tanınmasının yasama faaliyetine katılma haklarının sağlanması yönünden önemli olduğunu ifade etmiş; İçtüzük'ün 72 nci maddesinde de konuşma hakkının üyeler bakımından genişletilmesini önermiştir. Genç devamla, karar yeter sayısı ile ilgili düzenlemenin Anayasanın 96 ncı maddesine aykırı olduğunu, değişiklik önergelerinin TBMM Genel Kurulunda iki defa okunmasının kaldırılması; gündem dışı konuşmaya Hükümetin vereceği cevabın on dakika ile sınırlanmasının doğru olduğunu, ancak diğer önerilerin muhalefetin sesini kısma yönelik olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca komisyonda önerge hakkının bire indirilmesinin yanlış olduğunu, araştırma ve genel görüşme önergelerinin ne olduğunun televizyon yayını ile vatandaşa duyurulduğunu, bu uygulamanın kaldırılmasının bu nedenle doğru olmayacağını soru önergelerinin belirli günde görüşülmesi düzenlemesi ile Pazartesi, Cuma günlerinin seçilmesi durumunda bu denetim yolunun da vatandaşa ulaşamayacağını söylemiştir.

Komisyon üyelerimiz 2/242 esas no'lu İçtüzük Teklifinin aleyhinde şu görüşleri ifade etmişlerdir.

- İçtüzük Meclisin iç Anayasasıdır. Bu Meclis gazi Meclisdir. Milletin iradesini ortaya koyarken milletvekili sınırlamaya maruz kalmamalıdır. Teklifin, usuli sınırlar dışında muhalefet milletvekillerinin sesini kısma amacı taşıdığı ortadadır. Bu durum milletin iradesinin yansıtılmasını önleyecektir. Önerge sayısı, süre sınırlaması, okumanın kaldırılması vs.... her yönden muhalefet cenahına yönelik düzenlemeler içermektedir. 23 üncü dönemde İçtüzük Uzlaşma Komisyonunca hazırlanan İçtüzük Taslağı yerine, iktidar grup başkanvekillerinin tamamının imzasını taşıyan bu Teklifin ele alınmasının sebebi muhalefete dayanamamaktır, tahammül edememektir.

- Teklifin gerekçesinde geçen “yasama organında yoğun biçimde görünürlük kazanan egemenlik enerjisi” ibaresinin neyi ifade ettiğini anlamak mümkün değildir. Teklif halis niyet taşımamaktadır.

- İktidar grup başkanvekillerinin imzasıyla böyle bir Teklif getirilmesi, Meclisin Anayasası yapılırken uzlaşmanın aranmamasının nedeni Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunu ile yaratılan kuralın Meclis ayağını oluşturma çabasıdır. Bu Teklifle TBMM nin faaliyetleri askıya alınmakta, mevcut işlevi yok edilmekte, milletvekilleri komisyon üyesi olan ve olmayan şeklinde tasnif edilmekte, önerge kotası getirilerek torba yasalar, gece yarısı operasyonları meşrulaştırılmakta, usul tartışması kavramı yok edilmekte, özü itibarıyla muhalefetin varlığını huzur bozma gerekçesi olarak gören düzenlemeler getirilmektedir. Bu Teklif Anayasanın 83 üncü maddesinin birinci fıkrasında ifadesini bulan yasama sorumsuzluğunu fiili anlamda engellemesi yönüyle Anayasaya aykırılık taşımaktadır.

- Hesapları İnceleme Komisyonunun neden kaldırıldığı anlaşılamamaktadır. Çevre ve Orman Komisyonu, müstakil bir Komisyon olarak oluşturulmalıdır.

- Komisyon üyesi olan-olmayan şeklindeki bir ayırım hukuk tekniği açısından doğru olmayacaktır. Bazı hallerde Komisyon üyesi olmayan milletvekillerinin yetkili oldukları konularda konuşmasının önü kesilebilecektir.

- Araştırma ve genel görüşme önergelerinin okunması, sadece milletvekilleri anlamında değil, televizyondan izleyen milletin denetimi açısından da önemlidir.

- Huzur bozucu materyal oldukça genel, genel ve soyut bir ifadedir. Somutlaştırılarak yazılmalıdır.

- İhtüzük metinleri Anayasa metninin bile önüne geçebilen metinlerdir. Sivil, çoğulcu, demokratik bir Anayasa yapma amacıyla yola çıkılan süreçte, öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisinin çoğulcu ve demokratik işleyişi sağlanmalıdır. 23 üncü dönemde İhtüzük Uzlaşma Komisyonunun yaptığı çalışma göz ardı edilmiştir. Bütüncül bir Teklifi değerlendirmek yerine, iktidar partisi işine gelen maddelerden oluşan bu metni ortaya koymuştur. TBMM İhtüzüğünün geçirdiği çok sayıda değişiklikten sonra felsefesi bozulmuş, teamüller emredici nitelik kazanmış, muhalefet denetim işlevini yapamamaktan, iktidar yasa yapma sürecinin yavaşlığından şikayet edegelmiştir. Bu durumda ya pansuman tedbirlerle iç uyuma, felsefesine zarar vererek çalışmaya devam etme ya da bütüncül bir değerlendirme yapma seçenekleri önümüzdedir. Komisyonların bizdeki kadar atıl olduğu hiçbir ülke yoktur. Komisyonlarda görüşülmesi gereken pek çok konu Genel Kurulda görüşülmektedir. Milletvekillerinin şahsi katılımları neredeyse yoktur. Kalitesiz bir yasamanın varlığı ortadadır. Çıkan yasaların sıklıkla değiştirilmesi, Anayasa Mahkemesindeki iptaller bunun en bariz göstergesidir. Parlamenter sistemdeki yenilikler sisteme taşınamamıştır. Kırk yıl önceki İhtüzükle yola devama çalışılmaktadır. Sivil toplum desteği ya hiç yok ya da sınırlıdır. Komisyon başkanlarının iradesiyle yürümektedir. Daha çoğulcu, demokratik yasa yapma ve denetim için çalışılmalıdır.

- Milletvekillerinin bireysel huzur bozucu eylemleri Türkiye Büyük Millet Meclisine teşmil edilmemelidir. Uzlaşma Komisyonu yeni bir Anayasa hazırlamaktadır. Bu çerçevede İhtüzük değişikliği yapmak gerekirken, Teklifle Uzlaşma Komisyonu çalışmalarına darbe vurulmakta, sessiz Anayasa yapmada uzlaşma göz ardı edilmektedir.

- Sözlü soruların görüşülmesi haftada iki saatle sınırlanmakta; olup olmayacağı çoğunluk iradesine bırakılmaktadır. Yazılı soru bakanın inisiyatifindedir. Araştırma ve genel görüşme önergeleri çoğunluk iradesiyle gündeme alınmamaktadır. Mevcut halde dahi TBMM nin bilgi edinme ve denetim yolları, iktidarın inisiyatifine terk edilmişken hangi demokratik muhalefetten söz edilecektir. Demokrat olması gereken iktidardır.

- Denetim görevinin yerine getirileceği zemin mutlaka sağlanmalıdır. İhtüzük muhalefetin denetim haklarını kullanmasını garanti altına almalıdır. Tüm danışma kurulu kararlarında, grup önerilerinde Salı gününün denetime ayrılmaması yer almaktadır. İktidara bağlı muhalefet sağlıklı denetim yapamayacağı göz ardı edilmemelidir. Muhalefetin imkanlarını kullanacağı ortamı hazırlayacak bir metin uzlaşma ve diyalogla çıkarılmalıdır. Demokrasi için muhalefet vazgeçilmezdir.

- Bağımsız milletvekilleri açısından İçtüzük değişikliği acil bir ihtiyaçtır. Katılım açısından milletvekilinin iradesi yerine grup iradesinin geçirilmesi doğru değildir. Teklifin gerekçesiyle, getirdiği düzenlemeler örtüşmemektedir. Parlamentonun çoğulculuğu sağlayarak karar alması önemlidir. Teklifin getirdiği düzenlemeler büyük ölçüde çoğulculuğu sağlama amacına aykırıdır. Milletvekilinin konuşmasını zaman savurganlığı olarak gören bir zihniyet anlaşılamaz. Parlamento konuşulan yer demektir. Parlamento dışında, özellikle ekonomik alanda acil kararlar almak mümkündür. KHK'ler, kararnameler ile yasa ile düzenlenmesi gereken pek çok alanda düzenleme yapılmıştır. Durum böyle iken çoğulculuğu engellemeye çalışmak doğru değildir. Hemen kanun yapılın anlayışı parlamento mantığı ve Anayasa ile uyumsuz.

- TBMM Başkanı kronometre haline getirilmekte, parlamento, parlamento olmaktan iyice uzaklaştırılmakta, kanun fabrikası olarak görülmektedir. Parlamenter konuşmasın, sözlü soru sormasın istenmektedir. Tartışmalara zemin hazırlanmaması, parlamentere kendini ifade imkanı tanınmaması durumunda, milletvekilleri uluslar arası anlaşma üzerinde söz almakta, ancak, güncel sorunları kürsüden konuşmaktadır. İkna mekanizmasının devreye girmediği ortamda bunlar normal görünmelidir. Kaldı ki bu halde İçtüzükte konuya daveti öngören düzenlemeler mevcuttur.

- Teamülden şikayetçi olunması, parlamentoyu tanımamak demektir. Kendi teamüllerimizi inşa etme yoluna girmiş olduğumuzu unutmamalıyız. Doğru olmayan teamülü değiştirme imkanı her zaman mevcuttur.

Teklif sahipleri adına Adıyaman Milletvekili Ahmet Aydın; parlamentonun asıl işlevinin yasama olduğunu, Teklifleriyle demokratik muhalefetin önemsendiğini, teklif ya da tasarıların görüşülmesiyle ilgili muhalefetin imkanlarının kısılmadığını, İçtüzüğün günümüze kadar çok sayıda değişiklik geçirdiğini, her değişiklikte demokratik muhalefetin kısıtlandığının söylenemeyeceğini, Teklifte, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışma süresinin uzatıldığını, % 95 oranında yüksek bir temsil gücü olan 24 üncü dönem Parlamentosunun bu gücüne uygun uzlaşma ile Anayasa yapmaya çalıştığını, Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarında mutabık olunan hususlarda tartışma yapılmamasını, zaman savurganlığının önlenmesini amaçladıklarını ifade etmiştir. Aydın, bir hakkın suiistimalinin çalışmaları tıkayacak boyutlara ulaşabildiğini, her gruba aynı haklarının tanındığını söylemiştir.

Eleştirilere cevaben Komisyon Üyelerimizden bazıları, Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibar gören bir yer olmasının amaçlandığına, verimli çalışmanın öncelikli hedefleri olduğuna dikkat çekmişlerdir. Çalışmaların her dakikasının büyük maliyet getirdiğinin unutulmaması gerektiğini, karar yeter sayısı ya da toplantı yeter sayısının pek çok ülke parlamentosunda konu edilmediğini belirtmişlerdir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde huzur bozucu pek çok olay yaşandığını, Genel Kurulda kürsüye, parlamentonun mehabetine yakışmayan materyaller getirildiğini, zaman zaman saygınlıkla bağdaşmayan bir lisanın kullanılabildiğini söylemişlerdir. İçtüzükte yer alan hakların suiistimal edilmesinin Meclisi çalışamaz hale getirmesinin, kabul edilemez olduğunu ifade etmişlerdir.

Gündem dışı konuşmalar, verilen cevap, araştırma-genel görüşme önergelerinin okunması, İçtüzük 37 nci maddenin uygulanması, grup önerilerinin görüşülmesi, usul tartışmalarının ardından gündeme geçilemeden çalışma süresinin dolduğu, ancak çalışma saatlerinin uzatılması durumunda kanun yapılabilirdiği, Meclisin çalışmasının sağlanmasının bir ihtiyaç olduğu, ancak, bu şartlar altında verimli çalışmasının sağlanamadığı bazı üyelerimizce söylenmiştir. Gündem üzerinde görüşme imkanı oluşturulması, tasarısı ve tekliflerin görüşülmesine katkı sağlanması halinde sağlıklı bir yasamadan söz edilebilecektir.

2/242 ve 2/80 esas numaralı İçtüzük değişiklik tekliflerinin geneli üzerindeki görüşmelerden sonra, Tekliflerin bir alt komisyonda değerlendirilmesi yönündeki önerge Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon, Başkanlığına Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman'ı seçerek çalışmasını tamamlamıştır. Komisyonumuzun 26 Ocak 2012 tarihli toplantısında Alt Komisyon metni görüşülmüştür. Alt Komisyon, Teklifleri birleştirerek görüşmüş ve 2/242 esas no'lu Teklif üzerinden çalışmalarını tamamlamıştır. Toplantımıza TBMM Başkanvekili Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam ve Türkiye Büyük Millet Meclisi yetkilileri katılmışlardır.

Alt Komisyon Başkanı, toplantının başında yaptığı konuşmada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde, özellikle muhalefetin yasama ve denetim faaliyetlerinde aktif şekilde çalışması ve söz hakkını kullanması gerektiğine inandıklarını, Teklifin esas itibarıyla ne yasama ne denetimle ilgili olarak muhalefetin haklarına sınır getirdiğini, teamüllerin suiistimalleri nedeniyle doğan ihtiyaçtan kaynaklanan değişikliklerin öngörüldüğünü, amacın parlamentonun verimli, aktif ve etkin çalışması olduğunu ifade etmiş ve yapılan değişiklikler konusunda Komisyonu bilgilendirmiştir. Ayrıca muhalefete mensup komisyon üyelerinin 19 Ocak 2012 tarihli toplantıda dile getirdiği pek çok eleştiriyi karşılayan düzenlemelerin metinde yer aldığını söylemiştir.

Alt Komisyon metninin geneli üzerinde üyelerimiz aleyhte şu görüşleri ifade etmişlerdir;

- 24 üncü dönem Parlamentosunun çoğulcu, demokratik Anayasa söylemleriyle çalışmaya başladığı bu dönemde, iktidar partisi grup başkanvekillerinin imzasıyla gelen Teklif, fiili olarak başkanlık sistemine geçişte Türkiye Büyük Millet Meclisi dizayn edilmektedir.

- Türkiye Büyük Millet Meclisinin iç çalışma düzenini dikta anlayışı ile değiştirmek, halkın, milletin sesini kısmak isteyen bir düzenlemedir. TBMM TV nin yayınlarının yasaklanmasının ardından getirilen bu Teklif ile gece yarısı baskınlarıyla yapılacak düzenlemeler yasallaştırılmak istenmektedir. Muhalefetin denetim imkanı ortadan kaldırılmakta, kamuoyunun gerçekleri öğrenme hakkı yok edilmektedir.

- Teklifte, önergelerin saatlerce okunmasının önlenmesi, çalışma saatlerinin uzaması gibi olumlu değişiklikler bulunsun da asıl amacın muhalefetin sesini kısmak olduğu anlaşılmaktadır. Hızlı yasama iyi yasama demek değildir. Temel kanun düzenlemesiyle, sözlü sorular cevaplanmayarak, Meclis araştırma önergeleri ciddiye alınmayarak, TBMM TV yayınları kısıtlanarak muhalefetin sesi yeterince kesilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin iktidar partisinin genel merkezi haline getirilmesi amaçlanmaktadır.

- Sessiz Anayasa olarak nitelendirilen Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğünde Değişiklik Teklifinin sadece iktidar grup başkanvekillerinin imzasıyla getirilmesi, uzlaşma aranmaması doğru olmamıştır. Bu durum dahi Teklifin belli bir zihniyeti temsil ettiğinin göstergesidir. TBMM İçtüzüğü bir siyasi partinin tüzüğü değildir. Milletvekillerinin konuşması zaman kaybı olarak görülmemelidir. Parlamenteoyu çalıştırmak durumunda olan iktidar partisidir. İstenen toplantı ve karar yeter sayısı taleplerinin çoğunda Anayasada öngörülen sayıya ulaşamamıştır.

- Milletin iradesi Mecliste parçalı şekilde oluşmaktadır. Muhalefet, iktidarı millet adına denetlemektedir. İçtüzükten yararlanarak iktidar ve muhalefet arasındaki denge bozulursa sesi soluğu çıkmayan muhalefetle tek görünüşlü Meclis ortaya çıkacaktır. Bunun adı demokrasi değildir. Muhalefet az konuşsun, soru sormasın demek yanlış olacaktır. Bakış açısı milletin sesini en üst seviyede yansıtacak düzenlemelerin koruma altına alınması olmalıdır. Parlamento kanun fabrikası değildir. Öngörülen düzenleme ile denge ve denetim mekanizmasından yoksun bir Meclis yaratılmaktadır. Mevcut düzenlemede muhalefetin hakları zaten kısıtlıdır; Teklifte elde olan da alınmakta, muhalefetin konuşması vakit kaybı, önerileri gereksiz görülmektedir.

- Ülke uzlaşma ile Anayasa hazırlamaya çalışırken, bu Teklif iktidarın uzlaşma kültürünü tartışılır hale getirecektir. Ancak oy çokluğu ile çıkabilecek bu Teklif, muhalefetten rahatsız bir iktidarın göstergesidir. Tüm milletvekillerinin ve siyasi parti gruplarının ortak paydası tartışılmaktadır. Parmak çoğunluğu ile İçtüzük değişikliği yapma gayreti anlamsızdır, talihsizliktir. 23 üncü dönemde her siyasi parti grubunun eşit sayıda temsil edildiği İçtüzük Uzlaşma Komisyonunca hazırlanan Taslağın göz ardı edilmesi demokrasi ile bağdaşmamaktadır.

- Çalışma düzenini bozan materyalden ne anlaşılması gerektiği ve buna kimin karar vereceği açık değildir. Oysa bu durum kınama cezasının kapsamına alınmakta, ağır müeyyideler öngörülmektedir.

- Teklifte asıl yok edilen muhalefetin söz hakkından önce ifade özgürlüğüdür. İfade özgürlüğü söz, yazı, resim, karikatür, pankart, afiş gibi değişik şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Vatandaşa tanınan bu hak, milletvekiline tanınmamaktadır.

- Genel görüşme ve Meclis araştırmasının Genel Kurulda okunma mecburiyetinin kaldırılmasıyla kamuoyunun bilgilendirilmesi önlenmektedir.

- Anayasa Komisyonunun TBMM İçtüzüğü'nün 181 inci maddesi uyarınca TBMM İçtüzüğü'nde gördüğü boşluk ve aksaklıkları doldurmak, düzeltmek için öngördüğü tedbirleri raporlama ve Meclis Başkanına sunma yetkisi vardır. Bu imkan çerçevesinde 23 üncü dönemde hazırlanan Taslak üzerinden çalışmalar sürdürülmelidir.

- Teklifte, muhalefetin sesini duyurmak için mecbur kaldığı hususlarda imkanları kısılmaktadır. Muhalefetin getirdiği hiçbir araştırma önergesi, yasa yapma sürecindeki önermeleri kabul görmemektedir. Genel görüşme önermeleri içinde aynı şey söz konusudur.

Komisyon üyelerimizden bazıları aleyhteki bu görüşlere karşı şu görüşleri dile getirmişlerdir.

- Parlamentonun yasama ve denetim gibi iki önemli görevi vardır. Toplumun beklentisini karşılamak üzere gerektiği kadar yasama faaliyeti yapılamamaktadır. Asolan komisyonların çalıştırılması olmalıdır. Toplantı ve karar yeter sayısı gibi milletvekillerini zor durumda bırakan uygulamalar yumuşatılmalıdır.

- Denetim fonksiyonunda toplumun gerçek anlamda sıkıntılarının ne derece gündeme getirildiği göz ardı edilmemelidir. Meclisi kilitleme mantığı doğru değildir.

- Teklifte öngörülen değişiklikler acil konulardır, esasa yönelik değildir. Uzlaşma ile TBMM İçtüzüğü'nde değişiklik yapma çalışmalarına iktidar partisi her zaman destek vermeye hazırdır. Tutanaklar incelendiğinde muhalefetin daha çok konuştuğu görülecektir. İçtüzük imkanlarını sonuna kadar kullanmak muhalefetin hakkı olmakla birlikte bu hak muhalefetin istemediği hiçbir konunun parlamentodan geçmemesi noktasına varmamalıdır. Amaç çalışmaların süresinde tamamlanması, verimli çalışılması ve televizyon yayınları ile halka duyurulmasıdır. Verimli ve etkin çalışma sadece özel sektör için değil Türkiye Büyük Millet Meclisi için de söz konusudur.

Alt Komisyon metninin geneli üzerindeki görüşmelerden sonra maddelerinin görüşülmesine geçilmesi oy çokluğu ile kabul edilmiştir. Bu aşamada Komisyonumuzun Cumhuriyet Halk Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisine mensup üyeleri bu metin üzerinden Komisyona katkı sunmayacaklarını ve muhalefet gerekçelerini yazılı sunacaklarını belirterek toplantıdan ayrılmışlardır.

Alt Komisyon metninin TBMM İçtüzüğü'nün Danışma Kurulunu düzenleyen 19 uncu maddesinde değişiklik öngören 1 inci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin komisyonların adlarını düzenleyen 2 nci maddesi Komisyonumuzca kabul edilmiştir. Komisyonların Anayasa Komisyonu başta olmak üzere alfabetik sıra ile yazıldığı ve yeni kurulan bakanlıklara paralel adlarının değiştirildiği madde üzerindeki görüşmelerde ifade edilmiştir.

Alt Komisyon metninin TBMM İçtüzüğü'nün komisyonlarda söz almayı düzenleyen 29 uncu maddesini düzenleyen 3 üncü maddesinin görüşülmesinde komisyonlarda söz alma önceliğinin komisyon üyelerine verilmesi durumunda önemli konularda, konunun uzmanı milletvekillerinin o komisyonda üye değilse ikinci dereceye itileceği bazı üyelerce ifade edilmiştir. Komisyonların yasamanın mutfağı olduğu, tasarı ve tekliflerin komisyonlarda ayrıntılı incelenip olgunlaştırılması halinde kaliteli kanun çıkarılacağı, hemen kanun çıksın özlemi ile kaliteli kanun çıkarmanın göz ardı edildiği, tüm dünya parlamentolarında en önemli organların komiteler, komisyonlar olduğu söylenmiştir. Madde Alt Komisyon metninde yer aldığı şekliyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin, TBMM İçtüzüğü'nün komisyon toplantılarına girecekleri düzenleyen 31 inci maddesinde değişiklik öngören çerçeve 4, komisyonlarda inceleme süresini düzenleyen 37 nci maddesinde değişiklik öngören çerçeve 5, Genel Kurulun toplantı günlerini düzenleyen 54 üncü maddesinde değişiklik öngören çerçeve 6, hükümetin gündem dışı konuşmalara vereceği cevabı sınırlayan çerçeve 7 nci maddeleri Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin gündemle ilgili olmayan acil bir konu hakkında pek kısa bir sözü olduğunu belirten üyelere bir birleşimde toplam süresi on dakikayı geçmemek üzere yerinden birer dakika konuşma izni verebilmesini düzenleyen çerçeve 8 inci maddesinin görüşülmesinde hükümete cevap hakkı doğması durumunda nasıl bir yöntem izleneceği konusunun hükme bağlanması gerektiği, bazı üyelerimizce dile getirilmiştir. Madde Alt Komisyon metninde yer aldığı şekliyle Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin TBMM İçtüzüğü'nün usul hakkında konuşmayı düzenleyen çerçeve 9, görüşmelerde genel düzen kenar başlığını taşıyan 65 inci maddesini yeniden düzenleyen çerçeve 10, değişiklik önergelerinin aykırılık sırasına göre okunup işleme konulmasını öngören çerçeve 11, sözlü sorunun gündeme alınması ve cevaplandırılmasını düzenleyen 98 inci maddesinde değişiklik öngören çerçeve 12 nci maddeleri Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Alt Komisyon metninin TBMM İçtüzüğü'nün genel görüşmenin açılmasını düzenleyen 102 nci maddesinde değişiklik öngören çerçeve 13, meclis araştırmasının tarifi ve açılmasını düzenleyen 104 üncü maddesinde değişiklik öngören çerçeve 14, işaretle oylamalarda karar yeter sayısının mevcut olup olmadığının tespitini en az onbeş milletvekilinin ayağa kalkması veya yazılı istemde bulunmasına bağlayan çerçeve 15, Genel Kurula çalışma düzenini bozucu döviz, pankart ve materyal getirmeyi kınama cezası kapsamına alan çerçeve 16, yürürlüğü düzenleyen çerçeve 17 ve yürütmeyi düzenleyen çerçeve 18 inci maddeleri Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

İçtüzük Değişiklik Teklifinin tümünün oya sunulmasından önce söz alan TBMM Başkanvekili Kahramanmaraş Milletvekili Mehmet Sağlam; bu Teklifle öngörülen temel amacın muhalefetin denetim mekanizması ile Türkiye Büyük Millet Meclisinin zamanını daha verimli değerlendirmek arasında denge sağlamak olduğunu, kısıtlanan şeylere bakıldığında iktidarın da muhalefetin de aynı ölçüde kısıntıya tabi olduğunu görüldüğünü, Genel Kurul çalışmalarında gündeme geçilmesinin çalışma süresinin sonunda mümkün olabildiğini, çalışma süresinin en az üçte ikisinin gündem dışı tartışmalarda geçirildiğini söylemiştir. Sağlam ayrıca beş dakikada söylenmek istenen her şeyin söylenebileceğini, demagoji yapılması durumunda sürenin sınırsız olacağını, bu Teklifin sonuçlanması durumunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin daha verimli çalışacağını söylemiştir. Amaç üzüm yemektir, iş görmektir.

Teklifin tümü, Komisyona redaksiyon yetkisi verilmesi ve İçtüzüğü'nün 45 inci maddesi çerçevesinde Genel Kurulda Komisyonumuzu temsil etmek üzere Şanlıurfa Milletvekili Yahya Akman, Aydın Milletvekili Semiha Öyüş ve Sivas Milletvekili Hilmi Bilgin'in özel sözcü olarak seçilmesi oya sunulmuş ve Komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Burhan Kuzu</i>	<i>Mustafa Şentop</i>	<i>İsmet Su</i>
İstanbul	İstanbul	Bursa
Kâtip	Üye	Üye
<i>Fatoş Gürkan</i>	<i>Semiha Öyüş</i>	<i>Ayla Akat Ata</i>
Adana	Aydın	Batman
	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalfim, gerekçelerimizi sunacağız)

Üye <i>İdris Şahin</i> Çankırı	Üye <i>Şuay Alpay</i> Elazığ	Üye Süheyl Batum Eskişehir (Muhalefet şerhi eklidir, son toplantıya katılamadı)
Üye <i>Adem Yeşildal</i> Hatay	Üye Sinan Oğan Iğdır (Muhlifim, imzada bulunamadı)	Üye <i>Nevzat Korkmaz</i> Isparta (Muhlifim, muhalefet şerhi eklidir)
Üye <i>Ali Özgündüz</i> İstanbul (Muhlifim, muhalefet şerhi ektedir)	Üye Ercan Cengiz İstanbul (Muhalefet şerhi eklidir, imzada bulunamadı)	Üye <i>Mihrimah Belma Satır</i> İstanbul
Üye <i>Ali Aşlık</i> İzmir	Üye <i>Rıza Mahmut Türmen</i> İzmir (Muhlifim, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Atilla Kart</i> Konya (Muhalefet gerekçemizi sunacağız)
Üye <i>Ayşe Türkmenoğlu</i> Konya	Üye <i>Faruk Bal</i> Konya (Muhlifim)	Üye <i>Hilmi Bilgin</i> Sivas (Bu raporun özel sözcüsü)
Üye <i>Yahya Akman</i> Şanlıurfa (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Fatih Çiftci</i> Van	Üye <i>Yusuף Başer</i> Yozgat

MUHALEFET ŞERHİ

• 2/242, 2/80 esas sayılı Komisyon Raporu :

İnsan Hakları Sözleşmelerine, Uluslararası Sözleşmelere ve Anayasa'nın Temel Haklar ve Özgürlükleri düzenleyen **12 ve müteakip maddeleriyle**, mevcut İçtüzüğün **181. maddesine** aykırı olup; ayrıca **Anayasal ihlâl** boyutlarında hukuksuzluklar içermesi sebebiyle; aşağıda açıklanan gerekçelerle Rapora **muhalefet ediyoruz**;

(I) TBMM İçtüzüğü'nün 181. maddesine aykırılık yönünden:

(1) Bilindiği gibi; TBMM İçtüzüğü'nün 181. maddesine göre; “...İçtüzükle **değişiklik yapılmasını öngören teklifler, Milletvekillerince yapılabilir. Bunlar hakkında, Kanun Teklifleri hakkındaki hükümler uygulanır...**” hükmünü içermektedir.

Yine bilindiği gibi; Meclis İçtüzüğü, Meclis'in çalışma usullerini düzenleyen **Anayasa** niteliğindedir. Bu nitelikteki bir düzenleme yapılırken, **siyasi parti kimliği ve niteliğinin** öne çıkarılmaması gerekmektedir.

Bu nitelikte düzenleme yapılmasının **mantığı ve gerekçesi** açıktır. **Anayasa Koyucu**; çalışma usullerini belirleyen düzenlemelerin, **uzlaşmayla ve diyalogla** yapılması için, **Grupların dayatması olmadan** düzenleme yapılmasını amaçlamıştır.

Anayasal değişikliklerdeki temel espri, **değişiklik yöntemleri** ve amaç; İçtüzük değişikliklerinde de **aynen korunmuştur**.

(2) **Getirilen İçtüzük Değişikliği Teklifinde ise**; bu temel espri ve gerekçe gözönüne alınmadan, adeta Siyasi İktidarın **İçtüzüğü hazırlanırcasına** yapılan bir çalışma söz konusudur. AKP'nin 5 Grup Başkanvekilinin müşterek imzasıyla hazırlanan bu teklif, öncelikle bu yönüyle **antidemokratiktir ve hukuken sakattır**.

TBMM'nin **Kurumsal saygınlığına** bu yolla müdahale edilmiştir. Haksız bir saldırının ötesinde **gayri ciddi ve keyfilik** içeren bir zihniyet ile karşı karşıyayız.

Aslında İçtüzük değişikliğine ilişkin bu teklif, İktidar Grubunun demokrasi anlayışındaki **faşizan tezahürü** bir kez daha göstermesi bakımından da **ibret ve kaygı** vericidir.

23. Yasama Döneminde TBMM'nde temsil edilen **4 Siyasi Partinin** müşterek çalışmasıyla ortaya çıkarılan ve TBMM Anayasa Komisyonu Başkanlığına **11 Nisan 2011** tarihi itibarıyla sevk edilen **Taslak Metnin** bir tarafa bırakılarak; **tamamen konjonktürel yaklaşımlarla ve dayatmacı bir anlayışla oldu-bitti** yaratılmak istenilmesi hiçbir şekilde kabul edilemez.

Bu anlamda da, TBMM'nin, **emek ve hafızasını** önemsemeyen ve **heba eden** gayri ciddi bir Teklif söz konusudur.

(3) Öte yandan; “...çoğulcu ve demokratik bir Anayasa” söyleminin dillerden düşürülmediği bir dönemde, **İktidar Grubunun 5 Grup Başkanvekilinin ortak imzasıyla** böyle bir metnin hazırlanmış olması, başlı başına **sorgulanması gereken** bir yaklaşımdır.

Bu teklif ile bir anlamda **Anayasa Uzlaşma Komisyonu çalışmaları da sabote** edilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Seçimine ilişkin Kanun ile “**Yeni Kenan Evren'leri yaratan**” ve böylece Anayasa Uzlaşma Komisyonu çalışmalarını “**bloke eden**” Siyasi İktidar , getirilen İçtüzük Değişikliği Teklifi ile de Muhalefetin **söz hakkını tümünden yok etmiştir**.

Siyasi İktidarın, **demokrasi konusundaki çarpık anlayışını** ortaya koyan bir **siyaset ve ibret belgesi** niteliğini taşıyan bir teklif söz konusudur.

(II) Anayasa’ya aykırılık yönünden;

“**Düşük Yoğunluklu Demokrasilerde**” ve “**Orta Asya Tipi Demokrasilerde**” örneği görülebilecek ve özü itibarıyla “**Meclis İçi Darbe**” niteliğinde olan bir İçtüzük Değişikliği teklifiyle karşı karşıyayız;

Tarihe not düşmek adına; tespitlerimizi, kaygılarımızı ve uyarılarımızı bir kez daha dile getirmek gereğini duyuyoruz;

(1) Demokrasiyi **çoğunlukçu** bir anlayıştan ibaret zannedenler ya da böyle olmadığını bildikleri halde, **bu anlayışın Temsilcisi** olanlar; toplumlarına **büyük acılar** yaşatmışlar, **ağır bedeller** ödetmişlerdir.

Siyasi İktidar; geniş yetkilere sahip olan, **ancak hem siyaseten ve hem de Anayasal olarak sorumsuz olan;** demokrasilerde örneği bulunmayan **fiili bir Başkanlık sistemini**, Cumhurbaşkanlığı Seçimi Kanunuyla **bir oldu bittiye getirmiştir.**

Cumhurbaşkanlığı mekanizmasıyla birlikte; gerek idari yapıda ve gerek adli yapıda büyük ölçüde “**Parti Memuru ve Polis Devleti**” anlayışını egemen hale getiren Siyasi İktidar; **artık son bir darbeye**, Türkiye Büyük Millet Meclisini de **bu kapsamda yeni baştan şekillendirmek** istemektedir.

Aradan geçen **9-10 yıl** sonunda; demokrasi ve özgürlük söylemlerini dillerinden düşürmeyenler, Türkiye’yi bugün **ayrışma** noktasına getirmişlerdir. Türkiye artık **korkunun egemen olduğu, kimliği belirsiz ihbar yöntemleriyle** ciddi ve kritik adli soruşturmaların sürdürüldüğü, sivil-asker işbirliğiyle **postmodern darbe tekniklerinin ve karartmaların** uygulandığı bir ülke haline gelmiştir.

Türkiye’de adli sistem; Kolluk gücünün, bağımlı olarak hazırladığı soruşturma yöntemleriyle şekillenmektedir. Kolluk Gücü içinde, **Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığıyla** oluşturulan ve **Uzman** adı altında, **yasal himaye-yasal şemsiye** altına alınan “**Yabancı Güçler**” vardır. 2005-2006’lı yıllardan itibaren **illegal olarak sürdürülen** bu yöndeki faaliyetler, artık **Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı** aracılığıyla **görünürde legal olarak** sürdürülmektedir.

Yabancı Uzmanların **inisiyatifinde** sürdürülen bu istihbari çalışmalar, Türkiye’de **Yargı ve siyasetin gündemini** belirlemektedir.

(2) **Böyle bir dönemin sonunda,** artık Türkiye Büyük Millet Meclisini de, **fiili anlamda** yeni baştan yapılandırmaya sıra gelmiştir.

Meclis’in iç çalışma düzenini, **dayatmacı ve Tek Parti Yönetimi** anlayışıyla **dikte ettirmek** isteyen; Meclis’in **sesini**, Halkın **sesini** kısmak isteyen bir düzenlemeyle karşı karşıyayız.

Milletin Sesi, Milletin Meclisi’nde kısılmak istenilmektedir.

Sıra artık Milli İrade’nin Mabedine gelmiştir.

(3) **23. Yasama Döneminde, 4 Siyasi Parti Grup Temsilcisi** tarafından hazırlanan **İçtüzük Taslağını** hayata geçirmeyenler, engelleyenler; AKP’nin **5 Grup Başkanvekilinin** ortak imzasıyla getirmiş oldukları bu düzenlemeyle, aslında **demokrasiyle ve çoğulcu anlayışla** uzaktan-yakından ilgilerinin bulunmadığını bir anlamda **itiraf etmişler ve kayda bağlamışlardır.**

Siyasi İktidara mensup 5 Grup Başkanvekilinin imzasıyla böyle bir Teklifin verilmiş olması, başlı başına bir **skandaldır.** Demokrasinin ayaklar altına alınması adına **itiraf ve ibret belgesi** niteliğinde olan bir Teklif ile karşı karşıyayız.

Siyasi İktidar TBMM’nde **Mutlak Çoğunluğa** sahiptir. Gündemi belirleme gücüne sahiptir. Siyasi İktidarın gündemi belirleme konusunda **inisiyatif sahibi** olması doğaldır. Üstlenmiş olduğu sorumluluk sebebiyle doğal olarak gündemi de belirleme gücüne sahip olması olağan karşılanmalıdır.

Ancak, Siyasi İktidar **bu mutlak gücüyle** yetinmemektedir. Muhalefeti **tümünden susturmak istemektedir**. Bu yaklaşım ve girişim **hiçbir şekilde kabul edilemez**.

(4) Muhalefetin konuşabilmesini, **söz hakkını ve kendisini ifade etmesini** sağlayan maddelerin başında, İçtüzüğü’nün **19, 29, 31, 37, 63, 65, 98, 102, 104 ve 160. maddeleri** gelmektedir.

Getirilen düzenlemelerde, Muhalefetin bu hakları ve araçları yok edilmektedir. **Muhalefet**; gündemde dile getirilmesini istediği **ivedi konuları** İçtüzüğü’nün 19. Maddesinde düzenlemesi yapılan **Grup Önerisi** yoluyla dile getirmekte ve Kamuoyunu bilgilendirmektedir. Bu hak **tümüyle** denebilecek ölçüde **yok edilmektedir**. Böylece gündemi belirlemede **Muhalefetin, sınırlı ve yetersiz de** olsa mevcut olan yetkileri tümüyle ortadan kaldırılmaktadır.

31. maddede; Milletvekilleri arasında “**Tasnif ve Sıralama**” anlamına gelecek nitelikte düzenleme yapılmıştır. **Ayrımcı bir zihniyet** söz konusudur.

37. maddede; Muhalefetin vermiş olduğu Kanun Tekliflerinin Gündeme getirilmesinde **yeni bir kısıtlama** yaratılmıştır.

63. maddede; usul ve tartışma kavramı **tümünden** yok edilmiştir. Müzakere kavramının içeriğiyle ve özüyle bağdaşmayacak bir şekilde, **dayatmacı bir anlayışla** Milletvekili’nin **Kürsü Hakkı** ortadan kaldırılmıştır. Birleşimi yöneten Meclis Başkanı’nın **keyfi takdiri ve** İktidar Grubunun **çoğunluğuyla Milletvekili konuşamaz hale** gelmektedir.

65. maddede; Milletvekili’nin kendisini ifade etme yöntem ve araçları engellenmiştir. Kişi, görüş ve düşüncelerini, **sadece söz ile ifade etmez**. Sözün yanında işaretler ve sembollerin kullanılması gereken durumlar da söz konusu olabilir. Bu sembol ve işaretlerin kullanımını engellemek, **söz ve düşünce özgürlüğünün Millet Meclisi Kürsüsünde yok edilmesi** anlamına gelir.

Bu anlamda, Anayasa’nın **83. Maddesinde** güvence altına alınan “**Kürsü-Yasama Sorumsuzluğu**” doğrudan ihlâl edilmiş olmaktadır. Bu ihlâl hem süre kısıtlamasıyla ortaya çıkmakta ve hem de doğrudan **içeriğe müdahale** niteliği taşımakla; **vahim boyutlara** ulaşmaktadır.

102 ve 104. maddelerdeki düzenlemelerde ise; kamuoyu ve halkın Meclis çalışmalarından bilgilendirilmesi engellenmektedir. Hükümetin, Meclis çalışmalarının Halk tarafından izlenmesini **engellemek istemesi** kabul edilemez. TRT 3 yayınlarındaki **kısıtlamanın Hükümet’i tatmin etmediği** görülmektedir.

146. maddede getirilen karar yeter sayısına ilişkin düzenleme de Yasama faaliyeti kavramıyla bağdaşmamaktadır. Her halükarda karar yeter sayısını sağlamak durumunda olan Siyasi İktidarın bu denetimi ortadan kaldırmak istemesi başlı başına **ihlâl niteliğindedir**. Hükümetin, yasama organının çalışmalarını **müzakere etmeden**, emri vaki yoluyla gerçekleştirmek istemesi yine kabul edilemeyecek bir düzenleme niteliğindedir.

(III) Özet Değerlendirme ;

(1) Meclis’in ve Milli İrade’nin sesi kısılmaktadır. Milli irade iğfal edilmekte, egemenlik ayaklar altına alınmaktadır.

Demokrasilerde, milli irade ve egemenlik, iktidar çoğunluğundan ibaret değildir. Muhalefet de milli iradenin ve egemenliğin temsilcisidir.

Siyasi iktidar, TBMM’nde **mutlak çoğunluğa** sahiptir. Gündemi belirleme gücü vardır. Esasen, Siyasi İktidar’ın gündemi belirleme konusunda inisiyatif sahibi olması doğaldır. Üstlenmiş olduğu sorumluluk sebebiyle, siyasi iktidar doğal olarak gündemi belirleme gücüne de sahip olmalıdır. **Bu güç ve yetki, gerek Anayasa’da ve gerek İçtüzük’te ziyadesiyle mevcuttur.**

Olağanüstü nitelikteki bu güç ve yetkinin Siyasi İktidarı tatmin etmediği görülmektedir. Siyasi iktidar bu gücüyle yetinmemektedir. Siyasi İktidar, **Muhalefeti tümünden susturmak ve sindirmek istemektedir.** Adeta bir “**Ejderha**” gibi, demokrasinin nisbi kırıntılarını da yutmak ve yok etmek istemektedir.

Demokrasiyi tümünden yok edecek bu yaklaşım ve girişim hiçbir şekilde kabul edilemez.

(2) **Bir diğer temel husus;** sorun, Kanunların zamanında çıkarılmamasından ya da müzakere sürecinin uzamasından kaynaklanmamaktadır. **Sorun,** ihtiyaca cevap verecek taslakların hazırlanmamasından ve iktidarın **dayatmacı siyaset** anlayışından kaynaklanmaktadır. Hukuku araç olarak gören ve onun üstünlüğünü sindiremeyen, sayısal gücüne güvenen **patolojik ve narsist zihniyet,** hukuk ve siyaset istikrarına darbe vurmaktadır.

İhtiyaca ve istikrara hizmet görüntüsü içinde, Meclis İç Hukukunu **tahrip eden** bir girişim söz konusudur. **Gayri ciddi ve günlük** yaklaşımlarla hazırlanan Tasarılar ve “**Torba Kanun**” zihniyeti yoluyla Meclis çalışmaları işlevsiz hale getirilmiş ve **Kanun sistematigi** yok edilmiştir.

(3) Bu gün de TBMM’ni oluşturan 4 Siyasi Parti Grubunun, 23. Yasama Döneminde **emek ve özveriyle** hazırladığı Teklifin-Taslağın, “**Gizli bir elin buyruğuyla**” geri çekilmesi suretiyle yapılan bir **baskın** söz konusudur. Bu baskın, **TBMM’nin devamlılığını ve hafızasını** yok etmiştir. “**Kıfayetsiz ve muhteris**” bir yönetim anlayışıyla her anlamda yönetilemez hale gelen ve **ayrışan** bir Türkiye yaratılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi “**Sipariş üzerine seri imalat yapan**” bir Kurum’a döndürülmek istenilmektedir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak, bu **zillete** tahammül etmemiz söz konusu olamaz. Bu anlamda **Emperyalist anlayışın** Temsilcisi olanlar amaçlarına ulaşamayacaklardır.

“**Kanun ve kural giysisiyle**” yaratılan zulme **hayır** diyor ve tarih önünde Siyasi İktidar’ı bir kez daha **uyarıyor,** sorumluluğa ve sağduyuya davet ediyoruz.

Bedii Süheyl Batum

Eskişehir

Ali Özgündüz

İstanbul

Ercan Cengiz

İstanbul

Rıza Mahmut Türmen

İzmir

Atilla Kart

Konya

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM'nin iç işleyişinin usul ve esaslarını düzenleyen TBMM İçtüzüğü Meclisin Anayasasıdır. Kimi Anayasa hukukçularına göre SESSİZ Anayasadır. Sadece bir parti grubunu değil tüm siyasi partileri ve tüm Milletvekillerini doğrudan ilgilendiren bir hukuk metnidir.

TBMM İçtüzüğü, meclisin millet meclisi ve cumhuriyet senatosu adıyla çift kanatlı olduğu bir dönemde, 1973 yılında çıkarılmıştır. 39 yılda 155 değişiklik yapılmıştır. Acil ihtiyaçlardan ve günün şartlarından kaynaklanan bu değişiklikler, içtüzüğün felsefesini ve sistematüğini bozmuş, “yamalı bohça” haline getirmiştir.

Bu değişikliklerle bazı hükümler uygulanamaz hale gelmiş, içtüzükte olmayan bazı uygulamalar da teamül halini almıştır.

Her dönemde, her parti grubu, içtüzük uygulamalarından şikayetçi olmuş yeni bir içtüzük yapılmasını önermiştir.

İktidar yasa yapma sürecinin yavaşlığından ve zaman kaybindan, muhalefet de, meclis denetiminin etkisizliğinden ve yaptırım gücünün olmayışından yakınmıştır.

Ortaya çıkan görüntüye baktığımızda şu hususları tespit etmek hiç de zor değildir.

1. Genel Kurul gündemi sıkışmıştır, yoğundur. Milletın önceliklerini ve gündemini takip etmede sıkıntıları vardır.

2. Birkaç komisyon dışında, komisyonlar, etkisiz ve verimsiz çalışmaların ötesine geçememektedir.

3. Milletvekillerinin Meclis yasama ve denetim çalışmalarına şahsi katılım ve katkıları son derece sınırlıdır.

4. Çıkarılan kanunlar defalarca yeniden değiştirilmek, Anayasa Mahkemesinden geri gönderilmek gibi bir netice ile sıkça karşı karşıya gelmekte, “kaliteli yasama”dan bahsetmek mümkün olmamaktadır.

5. Çağdaş, çoğulcu, demokratik ülkelerdeki parlamentolarda yaşanan gelişmelerin gerisinde kalmıştır.

6. “Doğrudan Demokrasi”nin yükselen değerlerinden “halkın yasama faaliyetlerine katılımı” ve “sivil toplumun Meclise desteği” yetersizdir.

Bu görüntü, demokrasiye inanmış, akliselim ve sağduyulu herkesi rahatsız etmektedir ve neredeyse her meclis döneminde (nitekim bir örneğini de bugün yaşamaktayız) birkaç kez içtüzüğü değiştirmek için teşebbüsler yapılmakta ve komisyonlar kurulmaktadır.

23. Dönemde de, Meclis başkanının çağrısı ile, aslında MHP'nin de meclis çalışmalarında arzu ettiği gibi, yeni bir içtüzük yapmak üzere bir uzlaşma komisyonu kurulması gündeme gelmiştir. Dört siyasi parti grubu da bu davete icabet ederek, komisyona, gruplarını temsilen birer kişi vermiş ve 16 Ekim 2008'de “İçtüzük Uzlaşma Komisyonu” kurulmuştur.

Komisyon, 6 ay süre ile, hem içeride hem de üç ülke parlamentosu genel kurul ve komisyonlarında gözlemci sıfatı ile çalışmış ve gerçekten devrim niteliğinde bir metin ortaya çıkarmıştır. Bu çalışmanın 2 önemli hedefi vardır:

1. Süratli, verimli, öngörülebilir, planlı ve daha çok çalışmaların komisyonlara kaydırıldığı, genel kurulda da siyasi müzakerelerin yapıp yasalara son şeklinin verildiği bir YASAMA,

2. Etkin, sonuç odaklı, sürelele bağlanmış, hem komisyonlarda hem de genel kurulda yapılabilen bir DENETİM.

Uzlaşma Komisyonunca hazırlanan içtüzük taslağı parti gruplarının değerlendirilmesine sunulmuştur ve görüşleri istenmiştir. Tüm siyasal parti grupları görüşlerini komisyona iletmış ve çalışmaların devamını istemiştir. Ancak bu esnada 2010 Anayasa değişikliği ve halk oylaması ile 2011’de yapılan genel seçimler ülke gündemindeki yerini almış ve AKP’nin, çalışmanın devamı yönünde kararlılık gösterememesi nedeniyle, güncelliğini yitirmiştir.

Komisyonadaki uzlaşma iradesi ile ortaklaşa üretilmiş ve meselelere bütüncül açıdan yaklaşan bir içtüzük taslağı hazırlanmıştır ve bu taslakta, hem yasama hem de denetim faaliyetleri, siyasi kaygılardan uzak, etkinlik, verimlilik ve sürat kazandırma gibi objektif temeller üzerine bina edilmiştir. Böyle bir taslak metin yok sayılarak, sadece AKP’nin ihtiyaçlarından hareketle önümüze getirilen İçtüzük değişikliği teklifinin TBMM’nin iç işleyişini eşitlik, çoğulculuk ve adalet ilkeleri çerçevesinde düzenleyen ortak metin olamayacağı açıktır. Kaldı ki bu teklif, TBMM’deki siyasi parti gruplarını yok sayan, muhalefetin sesini kısmayı, içtüzükten kaynaklanan imkanlarını kısıtlamayı amaç edinen bir düzenlemedir. Uzlaşma komisyonunun ortaya koyduğu taslak metninden, sadece yasama ile ilgili olan ve AKP’ye üstünlük sağlayacak birkaç öneri adeta “cımbızla çekilerek alınmış”tır. Bu yaklaşımın “İLERİ DEMOKRASİ(!)” iddiası ile bağdaştırılması mümkün değildir. MHP olarak, hem alt komisyonda hem de esas komisyonda, komisyonun AKP’li üyelerine, uzlaşmış taslak metin ya da grupların üzerinde uzlaştığı bir teklif üzerinden müzakerelerin yapılması önerimiz karşılık bulmamıştır. “AKP’li Grup Başkanvekillerinin teklifi ile bağlı kalınacağı” cevabı üzerine, komisyon çalışmalarında katkı sunmak imkanı kalmadığından ve komisyon çalışmalarının o andan sonra “adet yerini bulsun” tarzında sembolik bir anlam dışında bir anlam taşımayacağından çalışmalardan ayrılmıştır.

TBMM İçtüzüğü’nün 181. Maddesinde, İçtüzüğü’nün nasıl değiştirileceği hususu gayet açıktır ve iki yol gösterilmiştir:

1. Değişiklik teklifleri, birinci fıkraya göre, “Milletvekillerince yapılabilir.” Bu teklif Anayasa Komisyonunda görüşülüp kabul edildikten sonra genel kurula indirilir.

2. Anayasa Komisyonu İçtüzükte gördüğü boşluk ve aksaklıkları Meclis Başkanlığına rapor olarak sunar. Başkanlık Divanı da bu ihtiyacı benimserse, Meclis Başkanlığı, genel kurulu değişiklik yapmak üzere uyarır.

AKP Grup Başkanvekillerince imzalanan bu teklif, içtüzük 181. Maddenin ruhuna uymamaktadır. “milletvekillerince yapılır”dan kastedilen, tıpkı Anayasa değişikliğinde olduğu gibi İçtüzük değişikliğinin de hükümet tasarısı ya da bir grup önerisi şeklinde yapılamayacak olmasıdır. Halbuki görüşülen İçtüzük teklifi yalnızca AKP Grup Başkanvekillerince imzalanmış olması nedeniyle AKP Grubunun bir teklifi mahiyetindedir. Diğer siyasi parti gruplarına hiç danışılmamış, mutabakat arayışı içerisine girilmemiştir.

AKP’nin beş Grup Başkanvekilince imzalanarak komisyona gönderilen İçtüzük değişikliği teklifi incelendiğinde, şu hususların mevcudiyeti aşıkardır:

1. İçtüzüğü’nün TBMM’nin iç işleyişini düzenleyen bir metin olması ve tüm siyasi parti gruplarını ve milletvekillerini ilgilendirmesi dolayısıyla tüm grupların uzlaşması ile hazırlanarak çıkarılması zarureti vardır.

2. Önümüze getirilen AKP’nin İçtüzük değişikliği teklifinin asıl niyeti, parlamenter sistemin ucube bir yarı başkanlık sistemine götürülüşü sürecinde muhalefeti en az konuşabilen ve en az müdahale edebilen bir konuma getirmektir.

3. Muhalefetin İ t z kten kaynaklanan imkanlarından bir bölümü kısıtlanmakta, birtakım şartlara bağlanmakta ve milletvekillerinin konuşma süreleri azaltılmaktadır. Teklifin 1. Maddesi, grup  nerileri üzerinde görüşme yapılamayacağını, sadece öneriyi veren milletvekilinin 5 dakika konu abileceğini öngörmektedir. Bu düzenleme açıkça muhalefetin elindeki gündeme nüfuz etme imkanlarından birisini almak demektir. Muhalefeti az konu turmaya teşebbüs etmektir.

4. İçtüzük değişikliğinin asıl amacı, Milletvekillerinin katkı ve katılımlarını artırmak, böylece millî iradenin kayıtsız şartsız tecellisine imkan vermek ve özgürlükleri geliştirmek olması gerekir iken, bu teklif, birtakım kısıtlılık ve hak yoksunluklarını getirmektedir.

Teklifin 4. Maddesi, komisyon üyelerine her madde için bir değişiklik önergesi verebilme sınırlandırması getirmektedir. Bunun, komisyonda İçtüzüğün de cevaz verdiği, muhalefet e yapılacak bir engelleme yöntemini etkisiz kılmak üzerine tasarlanıp önerildiği açıktır.

Teklifin 5. Maddesi, tasarı, teklif ya da kanun hükmünde kararnamelerin doğrudan genel kurula indirilmesi istemlerini haftanın bir gününe ve sadece bir tanesini görüşme şartına bağlamakta, bu istemlerin g r  lmesinde de bir Milletvekilini konuşmacı olmaktan çıkarmaktadır. TBMM’nin genel kurul gündemini belirlemede zaten yetkisiz olan muhalefetin, istediği bir konuyu, genel kurulda, kısıtlı süre ile de olsa g r  t rmesi imkanı elinden alınmış olmaktadır.

5. AKP Grup Ba kanvekillerinin imzaladığı ve g r  lmesini istediği İçtüzük, TBMM’de ve özellikle genel kurulda partiler arası barış ve huzuru, hoşgörü ve diyalog ortamını temin etmekten uzak olduğu gibi, oturumları yöneten ba kanvekillerini tartışılmaz kılacak yeni çatışma alanları ve gerginlik ortamı yaratma gibi riskleri de beraberinde getirmektedir. Teklifin 8. Maddesi, görüşmelerde pek kısa bir sözü olan ve söz talep eden milletvekillerine, takdiri tamamen Meclis Ba kanvekillerine bırakılan “g r   len gündem ile ilgili olmayan, acil bir konu hakkında” söz verilebileceğini ifade etmektedir. Söz talep eden milletvekiline, Başkanvekili iki soru soracaktır.

- Yapacağınız konuşmanın gündemle ilişkisi var mıdır?
- Acil midir?

Bu iki hususu değerlendirdikten sonra, ayrıca bir birle imde toplam 10 dakikayı geçmeme gibi bir sınırı da dikkate alacaktır. Kaldı ki tüm şartlar uygun olsa bile, cümlenin sonundaki “verebilir” sözcüğünden hareketle yine de ba kanvekilinin takdiri esas olacaktır. Bu düzenleme mevcut İçtüzüğün 60. Maddesini neredeyse tamamen işlevsiz kılmaktadır.

Teklifin 9. maddesi, oturumu yöneten ba kanvekilini dokunulmaz, ele tirilmez kılmaktadır. Zaman zaman Meclis ba kanvekilinin, toplantıyı yönetme şekli de sorgulanabilmelidir. Çünkü toplantının çoğulcu demokratik teamüllere ve hakkaniyete ne kadar uyduğu hususu da en az toplantıda dillendirilen görüşler ve toplantının içeriği kadar önemlidir. Toplantının eşit şartlarda ve hakkaniyete uygun şekilde sürüyor olduğuna tüm taraflar ikna olmalıdır. Bu düzenleme, usul hakkında söz isteyen tarafları dinlemeden, usul tartışması açılması talebini, genel kurul çoğunluğunun insafına havale etmekte ve doğrudan oylamaya gidilmektedir. Tarafları dinlemeden, ne söyleyeceğini bilmeden milletvekilleri görüşlerini nasıl belirleyecektir? Bu usul, milletvekillerini, tavizsiz grup disiplininin emrine sokmaktan başka bir şey getirmeyecektir.

Usul tartışması a ılsa bile, konuşmalar lehte ve aleyhte birer kişi ve 5 dakika süre ile sınırlandırılmaktadır ki, bu bile, iktidar partisinin niyetini ayan beyan ortaya koymaktadır.

6. Parlamentonun yasama ve denetim işlerinden yalnızca yasama sürecinin hızlandırılması ve muhalefetin İçtüzüğüne kendisine tanıdığı engelleme (obstrüksiyon) yöntemlerine başvurmamasının önüne geçilmesi gibi bir maksat ile hareket edilmekte, denetim fonksiyonunun etkinleştirilmesi ve sürelerle bağlanması yönünde en küçük bir değişiklik önerisi teklif metninde yer almamaktadır. Teklifin 12. Maddesinde “sözlü soruların cevaplandırılması” konusu düzenlenmektedir. İki gün olan denetim günü bir güne indirilmektedir. Muhalefet tarafından, yürütmenin iş ve işlemlerinin sadece bir gün, o da genel kurulun onayıyla, eleştirilebilmesi sağlanmaktadır. Bu imkanda “ayrılabilir” sözcüğü ile iktidarın inisiyatifine bırakılmaktadır. İktidarın bugüne kadarki uygulamalarına bakıldığında, sık sık denetim saatini iptal ettiği bilinmektedir. Dolayısıyla bu düzenleme ile muhalefetin anayasal hakkı olan denetim yapma yetkisi iktidarın insafına terk edilmektedir.

7. 39 yıldır değiştirilmemiş, bu yönüyle eskimiş ve çağın yükselen değerlerinin gerisine düşmüş mevcut İçtüzük, zorlama, palyatif birkısım önerilerle metin bütünlüğü ve felsefesini tamamen kaybedecektir. Günü kurtarmak açısından geçmiş meclislerin yaptığı hatalar ve görmezden gelmelere yenisi eklenecektir.

8. Teklifin 13. ve 14. Maddelerinde, Başkanlık Divanında Katip Üyeler tarafından yapılan okumalar kaldırılmaktadır. Teklif, yasamaya zaman kazandırmak gibi bir gerekçe arkasına saklanırken, ortaya çıkacak sorunların giderilmesi için gereken alternatif çözüm önerilerinden bahsetmemektedir. Hem Milletvekillerinin genel kuruldaki oturumlarda, hem de televizyonlarının başında ve izleyici localarında genel kurulu izlemek isteyen izleyicilerin genel kuruldaki tartışmaları takip etmesinde zorluklar ortaya çıkacak ve anlama imkanı tamamen ortadan kalkacaktır. Genel kurul insicamı bozulacak ve kopmalar yaşanacaktır.

Diğer yasa tasarı ve tekliflerinden farklı olan İçtüzük değişikliğinin tüm partilerin görüş ve katkıları alınarak, uzlaşma içerisinde yapılması demokratik hukuk devletinin en önemli kabullerinden birisidir ve bu anlayış sonuna kadar muhafaza edilmelidir. Bu nedenle teklif derhal geri çekilmeli, meclisteki siyasi parti grupları arasında bir uzlaşma temin etmek üzere çalışmalar başlatılmalıdır. 23. Dönemde İçtüzük Uzlaşma Komisyonunca üretilen metin üzerinde çalışmaların devam edebilmesi için komisyon yeniden faaliyete geçirilmelidir.

Teklifin hazırlanması ve görüşülmesi usulleri ile içeriğindeki muhalefeti tedip etme ve sınırlama, iktidar partisine üstünlük kazandırma niyetleri dolayısıyla çoğulcu, demokratik sisteme uymayan içtüzük değişikliği teklifine muhalif olduğumuzu belirtiriz.

Nevzat Korkmaz

Isparta

MUHALEFET ŞERHİ

TBMM Başkanlığının talebi üzerine 23. dönemde dört parti grubundan oluşan “İç Tüzük Komisyonunun” hazırladığı taslak yok sayılarak, AK PARTİ tek taraflı olarak muhalefetin sesini kısmak üzere bir İç Tüzük teklifi hazırlamıştır.

Dört parti grup başkanvekilleri bir araya gelmiş ve birlikte bir teklifin hazırlanması isteği de reddedilmiştir.

Teklifin 1 inci maddesi danışma kurulunda oy birliği sağlanmadığı takdirde konuşma süresini 10 dakikadan 5 dakikaya düşürmektedir. Ayrıca gruplar dışında varsa parti veya bağımsız üyelerin söz alması yasaklanmaktadır.

2 nci madde komisyonları yeniden adlandırmaktadır. Henüz KHK ile yürürlükte olan bakanlıklar söz konusudur.

3 üncü madde komisyonlarda muhalefetin söz sıra ve süresini kısıtlamaktadır. Örneğin bir Grup Başkan Vekili doğal olarak komisyon üyesi olmadığı için sıra bekletilmektedir.

4 üncü madde önerge sınırlandırması yapmaktadır.

7 nci madde grup toplantılarını dikkate almadığı gibi çalışma saatlerini düzenlemektedir.

10 uncu madde ile muhalefetin konuşma sayı ve süresi kısaltılmaktadır.

11 inci madde ile disiplin hükümleri AK PARTİ çoğunluğunun isteği doğrultusunda değiştirilmektedir.

14 üncü madde ile genel görüşme önergelerinin okunması kaldırılmaktadır.

15 inci madde ile araştırma önergelerinin özetlenmesi suretiyle okunması kısıtlanmaktadır.

16 ncı madde ile anayasaya aykırı olarak karar yeter sayısı istemi 15 kişiye çıkarılmaktadır.

17 nci madde ile yeni disiplin cezaları getirilmektedir.

TBMM geleneği alt üst edilerek partiler arası uzlaşma yerine çoğunluk tahakkümü sağlanarak, önce meclis tv. canlı yayınları kesilmiş, ardından genel kurulda muhalefetin sesi anti demokratik bir şekilde kısıtlanmak istenmektedir.

Demokratik işleyişe aykırı, muhalefeti susturmayı amaçlayan, meclis iç tüzük komisyonunun çalışmasını sona erdiren teklife BDP grubu olarak muhalefet ediyoruz.

26 Ocak 2012

Ayla Akat Ata

Batman

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP
BAŞKANVEKİLLERİ İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
AYŞE NUR BAHÇEKAPILI, KAYSERİ
MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ELİTAŞ, GİRESUN
MİLLETVEKİLİ NURETTİN CANIKLI,
KAHRAMANMARAŞ MİLLETVEKİLİ MAHİR
ÜNAL VE ADIYAMAN MİLLETVEKİLİ
AHMET AYDIN'IN TEKLİFİ

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5.3.1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İçtüzükte Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hallerde, Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse, Meclis Başkanı veya siyasi parti grupları ayrı ayrı, istemlerini doğrudan Genel Kurula sunabilirler. Bu durumda istemin oylanması ilk birleşimin gündemindeki Başkanlığın sunuşlarında yer alır. Danışma Kurulu önerileri üzerinde görüşme yapılmaz. Grup önerisinde ise öneriyi veren gruptan bir milletvekili beş dakikayı geçmemek üzere önerinin gerekçesini açıklayabilir. Danışma Kurulu ve grup önerileri konusunda Genel Kurulda işaret oyuyla karar verilir."

MADDE 2- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Madde 20 - Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır :

1. Anayasa Komisyonu,
2. Adalet Komisyonu,
3. Plan ve Bütçe Komisyonu,
4. Milli Eğitim, Kültür, Turizm ve Gençlik Spor Komisyonu,
5. İçişleri Komisyonu,

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İÇTÜZÜĞÜNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR İÇTÜZÜK TEKLİFİ**

MADDE 1- 5/3/1973 tarihli ve 584 Karar numaralı Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 19 uncu maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İçtüzükte Danışma Kurulunun tespitine, teklifine veya görüş bildirmesine bağlanmış olan bütün hallerde, Danışma Kurulu, yapılan ilk çağrıda toplanamaz, oybirliğiyle tespit, teklif yapamaz veya görüş bildiremezse, Meclis Başkanı veya siyasi parti grupları ayrı ayrı, istemlerini doğrudan Genel Kurula sunabilirler. Bu durumda istemin oylanması ilk birleşimin gündemindeki Başkanlığın sunuşlarında yer alır. Danışma Kurulu önerileri üzerinde görüşme yapılmaz. Grup önerisinde ise öneriyi veren gruptan bir milletvekili beş dakikayı geçmemek üzere önerinin gerekçesini açıklayabilir. Danışma Kurulu ve grup önerileri konusunda Genel Kurulda işaret oyuyla karar verilir."

MADDE 2- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 20- Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları şunlardır:

1. Anayasa Komisyonu
2. Adalet Komisyonu
3. Aile ve Sosyal Politikalar Komisyonu
4. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu
5. Bilim, Sanayi, Teknoloji ve Enerji Komisyonu

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri
İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı,
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun
Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş
Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili
Ahmet Aydın'ın Teklifi)

6. Çalışma, Sosyal Güvenlik ve Sağlık Komisyonu,
7. Çevre, Şehircilik, Orman ve Ulaştırma Komisyonu,
8. Bilim, Sanayi, Teknoloji ve Enerji Komisyonu,
9. Ekonomi, Gümrük, Ticaret, Kalkınma ve Mali İşler Komisyonu,
10. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Komisyonu,
11. Milli Savunma Komisyonu,
12. Dışişleri Komisyonu,
13. Aile ve Sosyal Politikalar Komisyonu,
14. Avrupa Birliği Uyum Komisyonu,
15. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu,
16. Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu,
17. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu,
18. Dilekçe Komisyonu,

(3) ve (16) ncı bentlerdeki komisyonlar hariç, komisyonların her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenir.

Komisyonlar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadardır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder."

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 29- Komisyonlarda söz almada öncelik komisyon üyelerininindir. Söz, istem sırasına göre verilir. Komisyon Başkanı ve Hükümet temsilcileri söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağrılmış uzmanlara Komisyon Başkanı gerekli gördüğü zaman söz verebilir."

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 31 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

6. Çalışma, Sosyal Güvenlik ve Sağlık Komisyonu
 7. Çevre, Şehircilik, Orman ve Ulaştırma Komisyonu
 8. Dışişleri Komisyonu
 9. Dilekçe Komisyonu
 10. Ekonomi, Kalkınma, Plan ve Bütçe Komisyonu
 11. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Komisyonu
 12. Gümrük ve Ticaret Komisyonu
 13. İçişleri Komisyonu
 14. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu
 15. Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
 16. Kamu İktisadî Teşebbüsleri Komisyonu
 17. Milli Eğitim, Kültür, Turizm, Gençlik ve Spor Komisyonu
 18. Milli Savunma Komisyonu
- (10) ve (16) numaralı bentlerdeki komisyonlar hariç, komisyonların her birinin üye sayısı, Danışma Kurulunun teklifi üzerine Genel Kurulca işaret oyuyla belirlenir.

Komisyonlar için, bir yasama döneminde iki seçim yapılır. İlk seçilenlerin görev süresi iki yıldır, ikinci devre için seçilenlerin görev süresi ise o yasama döneminin sonuna kadardır. Görev süreleri yenileri seçilinceye kadar devam eder."

MADDE 3- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 29 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 29- Komisyonlarda söz almada öncelik komisyon üyelerininindir. Söz, istem sırasına göre verilir. Komisyon Başkanı ve Hükümet temsilcisi söz sırasına bağlı değildir. Komisyonca çağrılmış uzmanlara Komisyon Başkanı gerekli gördüğü zaman söz verebilir."

MADDE 4- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 31 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri
İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı,
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun
Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş
Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili
Ahmet Aydın'ın Teklifi)

"Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri söz alabilirler. Komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz. Komisyon üyeleri, her madde için ancak birer değişiklik önergesi verebilir."

MADDE 5- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 37 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu sürenin bitiminde, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamenin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını Hükümet veya teklif sahipleri isteyebilirler. Bu istemler üzerine komisyon, hükümet ve teklif sahibi beşer dakikayı geçmemek üzere söz alabilir. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir. Bu istemler, her haftanın ilk çalışma günü bir tane olmak üzere, Başkanlığın sunuşlarından sonra okunur."

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 52 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Genel Kurulda Bekletilme ve Acil Hallerde Görüşme

MADDE 52- Genel Kurula sevk edilen bir komisyon raporu veya herhangi bir metin, aksine karar alınmadıkça dağıtım tarihinden itibaren kırksekiz saat geçmeden görüşülemez.

Bu süre geçmeden gündeme alınması veya gündemdeki kanun tasarı ve teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işlerden birine öncelik verilerek bu kısmın ilk sırasına geçirilmesi ve aynı birleşimde görüşmelerin yapılıp tamamlanması hususu gerekçeli olarak Hükümet veya esas komisyon tarafından Genel Kuruldan istenebilir. Bu takdirde, Genel Kurul, işaret oyuyla karar verir."

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 54 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "saat 15.00'ten 19.00'a" ibaresi "saat 14.00'ten 20.00'ye" olarak değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

"Komisyonlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve Bakanlar Kurulu üyeleri söz alabilirler. Komisyon üyeleri, her madde için ancak birer değişiklik önergesi verebilir. Komisyon üyeleri dışında kimse değişiklik önerileri veremez ve oy kullanamaz."

MADDE 5- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 37 nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Bu sürenin bitiminde, tasarı, teklif ve kanun hükmünde kararnamenin doğrudan Genel Kurul gündemine alınmasını Hükümet veya teklif sahipleri isteyebilirler. Bu istemler üzerine komisyon, hükümet ve teklif sahibi beşer dakikayı geçmemek üzere söz alabilir. Genel Kurul işaret oyuyla karar verir. Bu istemler, her haftanın ilk çalışma günü bir tane olmak üzere, Başkanlığın sunuşlarından sonra okunur."

MADDE 6- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 54 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki "saat 15.00'ten 19.00'a" ibaresi "saat 14.00'ten 20.00'ye" olarak değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri
İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı,
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun
Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş
Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili
Ahmet Aydın'ın Teklifi)

MADDE 8- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesinin birinci fıkrası-
nın son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Hükümet bu konuşmalara on dakikayı geç-
memek üzere cevap verebilir."

MADDE 9- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 60 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Başkan, görüşülen gündemle ilgisi olma-
yan acil bir konu hakkında pek kısa bir sözü ol-
duğunu belirten üyelere, bir birleşimde toplam
süresi on dakikayı geçmemek üzere, yerinden
biri dakika konuşma izni verebilir."

MADDE 10- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 63 üncü maddesinin birinci fıkrası-
na, "ve bu yoldaki istemin işleme alınması ha-
linde usul hakkında bir görüşme açılır." cümlesi
eklenmiş ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde de-
ğiştirilmiştir.

"Bu görüşmede beşer dakikayı geçmemek
üzere lehte ve aleyhte en fazla birer kişiye söz
verilebilir."

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 65 inci maddesi aşağıdaki şekilde
değiştirilmiştir.

"Genel Kurulda söz kesmek, şahsiyatla uğ-
raşmak, döviz ve pankart getirmek ve çalışma
düzenini ve huzurunu bozucu herhangi bir ma-
teryali genel kurul salonunda bulundurmak ve bu
türden hareketlerde bulunmak yasaktır."

MADDE 12- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 87 inci maddesinin sekizinci fıkrası
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

MADDE 7- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının
son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Hükümet bu konuşmalara on dakikayı
geçmemek üzere cevap verebilir."

MADDE 8- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 60 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Başkan, görüşülen gündemle ilgisi olmayan
acil bir konu hakkında pek kısa bir sözü
olduğunu belirten üyelere, bir birleşimde toplam
süresi on dakikayı geçmemek üzere, yerinden
biri dakika konuşma izni verebilir."

MADDE 9- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 63 üncü maddesinin birinci ve
ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Görüşmeye yer olup olmaması, Başkanı,
gündeme veya Türkiye Büyük Millet Meclisinin
çalışma usullerine uymaya davet gibi usule ait
konular, diğer işlerden önce konuşulur. Bu yolda
bir istemde bulunulursa, Başkan usul hakkında
bir görüşme açabilir. Başkanın görüşme açmama
tutumuna karşı istem sahibi direnirse, Genel
Kurul bu konuda görüşmesiz ve işaret oyuyla
karar verir."

"Usul hakkındaki görüşmede beşer dakikayı
geçmemek üzere lehte ve aleyhte birer kişiye söz
verilir."

MADDE 10- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 65 inci maddesi aşağıdaki şekilde
değiştirilmiştir.

MADDE 65- "Genel Kurulda söz kesmek,
şahsiyatla uğraşmak, döviz ve pankart getirmek
ve çalışma düzenini bozucu herhangi bir
materyali genel kurul salonunda bulundurmak ve
bu türden hareketlerde bulunmak yasaktır."

MADDE 11- Türkiye Büyük Millet Meclisi
İçtüzüğü'nün 87 nci maddesinin sekizinci fıkrası
aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri
İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı,
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun
Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş
Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili
Ahmet Aydın'ın Teklifi)

"Değişiklik önermeleri, aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur. Beşten fazla imzalı önermelerde ilk beş imza okunur, önerge tutanağa eklenir."

MADDE 13- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 98 inci maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sözlü soruların cevaplandırılması için; Anayasa, kanun ve İçtüzük gereği zorunluluklar hariç olmak üzere, haftada iki saatten az olmamak şartıyla, Danışma Kurulu Önerisi ve Genel Kurulun onayıyla belirli bir gün ayrılabilir."

MADDE 14- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 102 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Genel görüşme açılması, Hükümet, siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kâğıtlar listesine alınır, verilen önergenin metni beş yüz kelimeden fazla ise istek sahibinin bu kelime sayısını geçmemek üzere verecekleri özeti bastırılarak üyelere dağıtılır ve Hükümete bildirilir. Genel Kurulda ayrıca okuma yapılmaz."

MADDE 15- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Önergenin kısa özeti bastırılarak dağıtılır. Ayrıca; Genel Kurulda okuma yapılmaz."

MADDE 16- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 146 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"İşaretle oylamalarda karar yeter sayısının mevcut olup olmadığının tespiti, en az onbeş milletvekilinin ayağa kalkması veya yazılı istemde bulunulması halinde yerine getirilir."

MADDE 17- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 160 ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

"Değişiklik önermeleri, aykırılık sırasına göre okunur ve işleme konur. Beşten fazla imzalı önermelerde ilk beş imza okunur, önerge tutanağa eklenir."

MADDE 12- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 98 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sözlü soruların cevaplandırılması için; Anayasa, kanun ve İçtüzük gereği zorunluluklar hariç olmak üzere, haftada iki saatten az olmamak şartıyla, Danışma Kurulu önerisi ve Genel Kurulun onayıyla belirli bir gün ayrılabilir."

MADDE 13- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 102 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Genel görüşme açılması, Hükümet, siyasî parti grupları veya en az yirmi milletvekili tarafından Başkanlıktan bir önergeyle istenebilir. Bu istem derhal gelen kâğıtlar listesine alınır, verilen önergenin metni beş yüz kelimeden fazla ise istek sahibinin bu kelime sayısını geçmemek üzere verecekleri özeti üyelere dağıtılır ve Hükümete bildirilir. Genel Kurulda ayrıca okuma yapılmaz."

MADDE 14- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 üncü maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"Önergenin kısa özeti üyelere dağıtılır. Ayrıca; Genel Kurulda okuma yapılmaz."

MADDE 15- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 146 ncı maddesinin ikinci fıkrasına aşağıdaki cümle eklenmiştir.

"İşaretle oylamalarda karar yeter sayısının mevcut olup olmadığının tespiti, en az onbeş milletvekilinin ayağa kalkması veya yazılı istemde bulunulması halinde yerine getirilir."

MADDE 16- Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 160 ncı maddesine aşağıdaki bent eklenmiştir.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekilleri
İstanbul Milletvekili Ayşe Nur Bahçekapılı,
Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş, Giresun
Milletvekili Nurettin Canikli, Kahramanmaraş
Milletvekili Mahir Ünal ve Adıyaman Milletvekili
Ahmet Aydın'ın Teklifi)

"6. Genel Kurula çalışma düzenini ve huzuru bozucu döviz, pankart ve materyal getirmek."

MADDE 18- Bu İçtüzüğün;

a) 2 nci maddesi 12/07/2013,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 19- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

(Anayasa Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

"6. Genel Kurula çalışma düzenini bozucu döviz, pankart ve materyal getirmek."

MADDE 17- Bu İçtüzüğün;

a) 2 nci maddesi 12/7/2013,

b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

MADDE 18- Bu İçtüzük hükümleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yürütülür.

